

על הצדיקים ועל החסידים

אהבת השי"ת
מידות טובות
פרשת השבוע
אלומות אור
מרבתינו צדיקי עולם
פרשת וארא | תשפ"ו

ובעינינו ראינו איך הצורך הנאצי, סחף בפה שלו רבבות ומיליונים

פוסק הדור מרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

וְתַעֲלֶה הַצִּפְרָדֵּעַ וְתִכְסֶּם אֶת אָרְצוֹ מִצְרַיִם (ח)
"צפרדע אחת היכה והיו מכין אותה והיא מתה
נחלים נחלים". (רש"י)

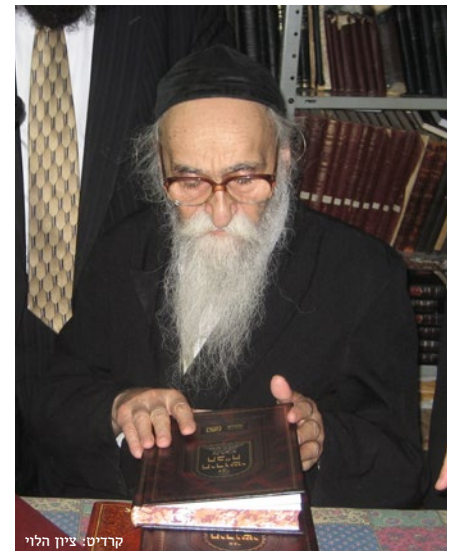
מבואר שצפרדע אחת בלבד עשתה כזה חורבן גדול כשלא ידעו איך להיזהר ממנה. וזהו מוסר השכל לנו, מהו גודל כוחו של היחיד, שלפעמים אדם יחיד יכול להחריב את העולם, ולפעמים יש ליהודי אחד, כח עם פה חלקלקות לסחוף אחריו אנשים רבים לדעות כוזבות, או לדבר נגד צדיקים וגדולי תורה, וצריכים אנו זהירות רבה מיחידים מקולקלים שמשמיעים דעות כוזבות שמסוגלים הם להשפיע לרעה על כל העולם. ובעינינו ראינו בדור האחרון איך הצורך הנאצי ימ"ש סחף בפה החלקלקות שלו רבבות ומיליונים לשנאת ישראל, ועמד להחריב את כל העולם, וכדוגמת אותה "צפרדע אחת" שקרקרה בפיה והביאה מכוחה נחילים נחילים שמיררו את חייהם של כל מצרים. ולהיפך יש ללמוד מזה גם לצד הקדושה, כמה גדול הוא כוחו של יחיד להפוך את העולם לצד הטוב, וכמו שראינו אצל גדולי עולם כמו הגר"א והבעש"ט שהקימו עולם ומלואו ברוחניות. ובאמת כל יהודי יש לו כוח על ידי מעשיו להשפיע בעולמות העליונים לבנות או להחריב עולמות כפשוטו ממש, ואשרי מי שמשתמש בכוחו לצד הקדושה לבנות עולמות ולהוסיף כוח בקדושה.

(מתוך 'ביאורים והנהגות' שמות)

כשהזיידע ר' חיים היה מספר מעשה זה, היו עיניו זולגות דמעות !

אמונה ודביקות בהקב"ה
ממרן רבי משולם דוד הלוי סאלאוויציק זצוק"ל

ריכוז וכובד ראש שלא לבוא לידי טעות של חסר או יתר.
אחר, הוסיף ואמר לו: "איך בין אלעס [-אני (עושה) הכל], הן ראש ישיבה, הן משגיח, הן מנהל, וגם - שמש"..."
בתגובה לדברים אלו, פתח אחיינו וסיפר לו מעשה נפלא ששמע מהגר"ר מרדכי אליפנט - ראש ישיבת איתרי. היה זה כשר' מרדכי הגיע להיבחן לישיבת 'בית התלמוד' בארה"ב בימי בין הזמנים, וכאשר חיפש את ראש הישיבה הגר"ר לייב מאלין מצא אותו מנקה את חדרי השירות, מטאטא ושוטף. הוא היה אחוז תדהמה. לראות מחזה כזה, ועוד באמריקה... ר' לייב שהבחין במבע פניו הפטיר כלפיו: "כאשר אסיים, אסביר לך".

וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי אֲנִי ה' (ו' ה')

מלצר אוכל בלי חשבון

וכך ביאר ר' לייב את מעשהו: המשגיח רבי ירוחם היה אומר, שהעולם הזה הוא בית מלון יקר מאוד, שעל כל הנאה שלוקחים ממנו משלמים מחיר גבוה, ומי יודע מה ישאר לנו לאחר כל חשבון ההנאות שקיבלנו, לעלמא דאתי, אבל יש עצה אחת להיפטר מתשלום זה: מלצר אוכל בלי חשבון, הוא הרי מלצר ומשרת את אורחי המלון...

כאשר אדם בעולם הזה עובד אצל הקב"ה כ'מלצר', הוא זכאי ל'ארוחות חינם' על חשבון בעל המלון, ולא ינוכה לו משכרו לעולם הבא. סיים ר' לייב ואמר לו: "כשאני

סיפר אחיינו של מרן רבי משולם דוד הלוי סאלאוויציק זצוק"ל, רבי אברהם נובוגורוצקי שליט"א, שכאשר הזדמן פעם לביתו באחד מימות החול. נאמר לו להמתין לרבינו בחדר השני עד שיוכל להתפנות מעיסוקיו. משהמתנה נמשכה זמן ארוך מן הרגיל, הביט מבעד לדלת הפתוחה למחצה, והנה הוא מבחין שרבינו עסוק עם כספים בכובד ראש, מונה שטרות, מכניס למעטפות, ושוב סופר, כך במשך זמן ניכר. משהביע על כך את פליאתו מאוחר יותר. הסביר לו רבינו שאלו דמי המילגה של האברכים, שהכנתם לקראת ה'חלוקה' מצריכה כמובן

עמוד 2 <<<

ראש ישיבה, אני לא מלצר; אבל כשאני מנקה - אני מלצר!"
 רבינו התרגש מאוד לשמע הסיפור, והגיב בסיפור המעשה הידוע
 על זקנו מרנא ר' חיים וולאז'ינער, שפעם גילו תלמידי הישיבה
 בימות החורף, שלמרות שבחוץ נערם שלג כבד, הרי שהדרך
 המובילה לישיבה סלולה ופנויה. היה ברור שמישהו דואג לכך,
 ולאחר מעקב הם גילו לתדהמתם שהיה זה לא אחר מרבינו חיים
 זי"ע שבגופו טרח לסלול את דרכם של בני הישיבה. על פי גירסה
 נוספת המדובר היה בשביל המוליך ל'בית הכסא' של תלמידי
 הישיבה בעיירה וולאז'ין.
 הוסיף רבינו והפטיר: "כשהזיידע ר' חיים היה מספר מעשה זה,
 היו עיניו זולגות דמעות!"

היו להוטים אחר המצוות

שח לי רבינו: אילו רק היו בני אדם רואים בחוש את האושר
 שיש בקיום המצוות, ומאידך, את הצער הנורא ועוגמת הנפש
 הבאה בעקבות עשיית העבירות ורדיפת הנאות העולם הזה. היו
 להוטים אחר המצוות, ובורחים מעבירות כמפני אש.
 אולם כדי לאפשר את הבחירה - וממילא את מתן השכר - נתן
 בנו הקב"ה יצר תקיף וחזק שתפקידו להכניס לאדם דמיונות,
 לצייר לו מראות שוא וכך מטהו מדרך הישר. ובאמת שאין כח
 ביד האדם להתנגד ליצרו, אלא שאם הוא עושה ככל שביכולתו
 לעמוד נגדו וללחום בו, אזי הקב"ה מסייע בידו, כמאמרם ז"ל:
 'אלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו'.
 הלא ידוע על החפץ חיים זצ"ל, שסיפר על עצמו כמה שמחה
 והנאה הרגיש בכל פעם שעשה את רצון ה'. וכפי שהעיד בעצמו

כמה התמלא שמחה ואושר בקיום התורה והמצוות. ומעשה שהיה
 כך היה:
 יום אחד נזקק הח"ח לנסוע למקום פלוני, ומיד כשירד מהעגלה
 בהגיעו אל מחוז חפצו, שילם לעגלון את שכרו. כששב לביתו
 ובני משפחתו הבחינו שהוא שרוי בשמחה וטוב לבב, שאלוהו
 על מה ולמה, והח"ח השיב בפשטות: "היום זיכני הקב"ה
 לקיים מצות עשה של 'ביומו תתן שכרו'. כך חיו גדולי ישראל
 בדורות עברו, חיים מלאי שמחה וסיפוק. כמה רחוקים מכל זה
 אותם יהודים שאינם שומרים תורה ומצוות שכל חייהם עוברים
 עליהם בהנאות מן הקצובות לזמן מועט, כדרך שחש אדם תחת
 השפעת סמים...

כך הקב"ה הטמין בעולם הזה 'מוקשים'

למה הדבר דומה?
 לשדה הסמוכה למדינת אויב, שטמנו בה חיילי המשמר מוקשים
 לרוב, כדי להגן מפני חדירת אויב. אך כדי שלא לסכן את עצמם
 כשיזדקקו להיכנס לאותה שדה הסמוכה לגבול, ציינו במפות את
 כל אותם מקומות שהניחו בהם מוקש. כך הקב"ה הטמין בעולם
 הזה 'מוקשים', ובמתן תורה נתן בידינו את המפה המדויקת
 אשר באמצעותה נוכל לצלוח את העולם בבטחה ללא פגע. אך
 כל אותם המבקשים תענוגות עולם הזה דומים למי שרץ בשדה
 מוקשים ללא הבחנה.
 אמר רבינו:

בא וראה מעלתם של היהודים בדור הקודם, שכל עיקר עסקם
 ומרצם לא היה אלא בענייני העולם הבא. ואף בעלי בתים העמלים
 על פרנסתם, היו באים אחר עבודתם לבית הכנסת לחטוף מעט
 קדושה, כדי שיהיה להם במה לקדם את המלך לעולם הבא, ולא
 יתביישו.
 זכורני שבבריסק היו נוהגות 'חברות' בכל בית מדרש, מהם
 עוסקים בש"ס, מהם במשנה, ומהם באמירת תהילים. איש
 איש לפי השגתו. זכורה לי במיוחד קבוצה אחת שהתלקטו
 בה יהודים פשוטים מאוד - בעלי עגלה, שואבי מים וכדומה
 - לקרוא לא ידעו, אולם גם הם בסוף יום העבודה הרגישו
 חסרון, שדחף אותם להיכנס לבית המדרש. אולם מאחר שלא
 ידעו קרוא וכתוב, היו מספרים זה לזה סיפורי צדיקים, ומדברים
 בענייני עולם הבא.

בהיותי ילד קטן כבן שש או שבע, הייתי נוהג להתיישב
 לצידם בשעה שהיו מתכנסים, ולהקשיב לדיבוריהם. באותם
 רגעים ניתן היה להרגיש בחוש עד כמה העולם הזה איננו
 אלא פרוזדור לטרקלין.

ואף האמהות היו מחדירות קדושה בילדיהן הפעוטות. זכורני
 מימי ילדותי בבריסק ניגון מיוחד באידיש שאותו היו נוהגות
 האימהות לשיר באזני ילדיהן הקטנים לפני השינה. היה זה ניגון
 שנטף ממנו אהבת תורה, ושאפת חיי העולם הבא.

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'אחרון לדוד דעה')

לעילוי נשמת

הרה"ג

ר' אלטער מרדכי ברג זצ"ל

ב"ר דן ז"ל

מרא דאתרא דקהילת עטרת רא"ש

מונסי ניו יורק

נלב"ע ח"י סיון תשע"ז

ת.נ.צ.ב.ה.

שאלתי אותו: אם אתה נרדם, מדוע אתה בא לשיעור? אתה יכול לשכב במיטה, והוא השיב: "בבית אני לא נרדם, וכאן אני נרדם מיד", הרי שאני "הרב המרדים"...

הגאון רבי בן ציון פלמן זצוק"ל על דברים הנכנסים ללב

הם המרדמים אף פרעה (ה' כו)

חשו נפגעים בעקבות החיזקים והענווה.

ר' בן ציון השתתף ב'שלום זכר' בשכונת 'רמת אלחנן', בשולחן מולו ישב יהודי שהחל לדבר לשון הרע על תלמיד חכם מגדולי הדור. ר' בן ציון לא הגיב, אבל יישר את

ראשו והסתכל עליו ישירות בעיניים כעוסות, "פניו של הרב פלמן האדימו כסלק, כפשוטו ללא גוזמא" - העיד המעיד.

היהודי המדבר הבחין בכך, והשתתק.

במשך כל השבת חש אותו יהודי תחושה מרה, ומיד במוצאי שבת הגיע לבקש סליחה "על כך שהרב כועס עלי". ר' בן ציון פרץ בחיוך רחב: "ממני אתה מבקש סליחה?! בי לא פגעת כלל, אתה פגעת ברב ... ממנו אתה צריך לבקש סליחה. בי לא פגעת מאומה". והחיוך שב למקומו.

"במשך חיי ייסרו אותי בהרבה תוכחות, גם השמיעו שיחות מוסר על דיבורי לשון הרע, אבל תוכחה כזו, בלי מילים, לאחר מכן חיוך רחב פנים, השפיעו עלי יותר מכל התוכחות שקיבלתי" - אמר האיש, וריסנתי מעט את פי מכאן ואילך.

במשך שנים רבות, מסר ר' בן ציון שיעור בביתו בליל שבת לאחר הסעודה, לבחורים משיבת פוניבז'.

לפעמים לאחר השיעור יצא ועלה איתם לכיוון הישיבה, ובדרך היו דנים ומלבנים את העניינים שנאמרו בשיעור. ההליכה היתה ברוגע ובנעימות, עד שהגיעו למרגלות הישיבה, שם נכנס ר' ב"צ ללמוד עם חברותא עד השעות הקטנות של ליל שבת.

סיפר אחד הבחורים: "באחת הפעמים כאשר צעדנו יחד, שאל אותו אחד הבחורים שאלה, ובתוך דבריו הזכיר - שלא לצורך - שם של אחד הבחורים שהזיק לו וגרם לו עוול גדול. ר' בן ציון נעמד על עמדו. לא יכול היה להמשיך. והחל לרעוד. פניו נעשו אדומות והוא לא אמר דבר. אבל אמר הכל.

אנחנו, הבחורים שהלכנו איתו, נבהלנו מאד ממראה פניו, אחד מאיתנו התעשת ותיכף שאל שאלה אחרת, כדי להסיח את הדעת לנושא אחר. יראה גדולה נכנסה בנו על העוון הגדול של לשון הרע."

(מתוך הספר 'ללא שם')

בסעודות שבת מנהגו של ר' בן ציון היה, לפתוח 'משנה ברורה' וללמוד, וזה לא היה על פי סדר מסוים. בדרך כלל למד הלכות שבת, אבל לפעמים פתח הלכות אחרות. לדוגמא, ליל שבת אחד למד את ההלכה על חומרת איסור דיבור בשעת התפילה. מי יכול לעמוד על סודו, מדוע בחר דווקא הלכות אלו.

אבל מי שהיה צריך לדעת, ידע.

כי ר' בן ציון הבחין שאחד מבני המשפחה דיבר בתפילה בליל שבת. בעת התפילה וגם לאחריה לא העיר לו, אבל בסעודה פתח ולמד את ההלכה.

אבל היו כמה פעמים, שלא יכול היה להמתין לאחר כך. לפתע ראו שנתקף ברעד. הוא ראה שאחד מהיושבים בשולחן נכשל ממש ב'בורר' - והוא החל לרעוד. גם במקרה זה בלם את פיו ולא העיר דבר מפורשות, אלא שאחר כך למד הלכות בורר, בפנים חיוורות. "השתתפתי בחתונה של גביר גדול שהחזיק את הכולל שבו למדתי" - סיפר אחד הילדים - "היתה זו חתונה יוקרתית וכאשר באתי אחר כך לבקר את ההורים, תיארתי באוזני אמא את החתונה ואת "נפלאותיה" - המאכלים והתפאורה, ופירטתי בתיאורי צבע עזים את האירוע המיוחד, והתבטאתי: זה היה משהו מעין עולם הבא..."

אבא זצ"ל שהיה בחדר הסמוך, כנראה שמע את שיחתי. קם ממקומו ניגש אלי ואמר לי: "יענקל, אבל אתה יודע ש'אמן יהא שמיה רבא' אחד שווה הרבה יותר מכל מה שהיה שם בחתונה", חייך ונפטר ממני לשלום.

הרי שאני "הרב המרדים"...

גם בתפקידו כ'ראש כולל', כמעט לא העיר לאברכים, בכל זאת קרה לפעמים שלא היתה ברירה, מה עשה? העיר בעקיפין.

אספר לכם - אמר פעם בפתאומיות בעיצומו של שיעור כולל. בשיעור שאני אומר בבית הכנסת 'אור החיים' בליל שבת השתתף יהודי מבוגר, כשמגיע הוא מתיישב ונרדם. שאלתי אותו אחרי השיעור: האם אתה נהנה מהשיעור? והשיב: "אני לא שומע בכלל את השיעור, כי מיד אני נרדם", שאלתי אותו: אם כן מדוע אתה בא לשיעור, אתה יכול לשכב במיטה זה יותר נח, והוא השיב: "בבית אני לא נרדם, וכאן אני נרדם מיד", הרי שאני "הרב המרדים"... האברכים שנרדמו באותו שיעור - הבינו את תוכחתו, ולא

מורנו המשגיח רבי דן סגל שליט"א מספר שהלך פעם עם רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל לאחר השיעור. היה יום יפה, ופתאום רבי שמואל אמר לו: "ראה את הפרחים היפים, הם כה מסודרים ונאים, אתה לא מתפעל? תראה את הבריאה!..."

הגה"צ רבי יצחק קולדצקי שליט"א על להעמיק את האמונה בהקב"ה

וידעתם כי אני ר' אלכסיי (ר')

המשגיח רבי שלמה וולבה זצ"ל היה מספר תמיד שבהזדמנות כלשהי שאל את המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל מה מוטל עליו לעשות; דבר שיועיל לציבור? אמר לו רבי יחזקאל: "לך תכריז ברחובות שיש הקדוש ברוך הוא. שבורא עולם חי וקיים". התפלא הרב וולבה: וכי זה מה שיש לתקן? משהו לא יודע שיש ריבונו של עולם? משהו לא מאמין בקדוש ברוך הוא? אמר לו רבי יחזקאל: "אינך יודע עד כמה זה נחוץ! אנשים רבים אינם מרגישים וחיים עם זה שיש ריבונו של עולם".

רבי יעקב אשר פלדמן זצ"ל סיפר שרבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל אמר לו פעם ביטוי כזה: "כולם חושבים שגדלותו של רבו רבי חיים מבריסק זצ"ל, גאון ישראל, היתה בתורה, אבל באמת גדלות האמת שלו היתה שעשרים וארבע שעות ביממה הוא חי עם הקדוש ברוך הוא!..."

רבי שניאור קוטלר זצ"ל סיפר שרבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל אמר לו על עצמו כמסיח לפי תומו: "אני אינני מאמין בקדוש ברוך הוא; אני יודע את הקדוש ברוך הוא!". כלומר, שהאמונה שלו כה עמוקה שמרגיש כבר שהיא כמו ידיעה בדבר מוחש וקיים. בזקנותו, לאחר שעבר ניתוח לב, יצא רבי יחזקאל להתאושש כמה שבועות בפנסיון 'רייך' בשכונת בית הכרם בירושלים. כשהגיע אחד מתלמידיו לבקרו החלו עיניו זולגות דמעות. "ראה", אמר לו רבי יחזקאל בכאב, "הרמב"ם כותב שמי שדבוק בקדוש ברוך הוא לא יכול לקרות לו שום פגע בעולם. אם כן איך הגעתי הלום למצב שמצריך ניתוח? בהכרח שהיה לי הסח דעת, ועל דא קא בכינא!..." מעשה שאירע בישיבת סלבודקה, בעת שהתלמידים עברו בליל שבת לפני ה'סבא מסלבודקה' זצ"ל לברך ולהתברך בברכת השבת. פתאום עצר ה'סבא' את אחד התלמידים ושאלו: "האם הינך מרגיש שהקדוש ברוך הוא דואג לך?". הבחור לא הבין לאן ה'סבא' חותר - וה'סבא' המשיך ואמר: "הרי אם הקדוש ברוך הוא חס ושלום יסיח עצמו לרגע אחד ממך מיד אתה נהפך לעפר ואפר!..."

תלמיד ישיבת ראדין הרב ויצל זצ"ל

הלקח ממכות מצרים הוא שנעקור מתוכנו את האמונה בכח הטבע והמקרה, ונדע ונאמין שהקדוש ברוך הוא כל יכול. הכל זה הוא. הקדוש ברוך שולט בכל פרט ויכול להפוך הכל ברגע. והדרכים מגוונות ובלתי-צפויות. "היפלא מהשם דברי!..."

הסבא רבינו ה'סטייפלער' זצ"ל בספרו 'חיי עולם' (פרק טו) מחשב איך, בהדרגה, כל עשרת המכות מפרסמים שהבורא שליט בעולמו. ותמצית דבריו היא: במכת דם ראו שהקדוש ברוך הוא שולט במים. וכך גם בקריעת ים סוף, שהמים נעמדו לבני ישראל כחומה ואחר-כך כיסו על המצרים. במכת צפרדע ראו שהקדוש ברוך הוא שולט גם על הבריות שבמים. במכת כינים הוכיח להם את שליטתו באדמה, וגם היתה תוספת של "אצבע אלוקים היא", שהחרטומים אינם יכולים לעשות כישוף שכזה. במכת ערוב ראו שהקדוש ברוך הוא שולט על חיות הארץ; הוא מחלק להם הוראות והם עושים מה שהצטוו. והפלא-ופלא, על בני ישראל הם פוסחים! מכת דבר הוכיחה שליטה עליונה על בעלי החיים וגם "והפלה"; הבהמות של המצרים מתו ושל ישראל לא. במכת שחין הוכחה שליטת הקדוש ברוך הוא על בריאותו של האדם ועל גופו! במכת ברד, הקדוש ברוך הוא מעלה נשיאים ומניע עננים. וברצותו הם ימטירו ברד ולא גשם. וכן תערובת האש עם המים; חוקי הפיזיקה שובתים. מכת ארבה כוללת את השרצים המעופפים ואת הרוח שמניעה אותם, שכולם משתלבים לעשות רצונו של מקום. ואותה רוח נעצרת בגבולות ארץ גושן! ובחלוקי המכה, אותה רוח נעה בכיוון ההפוך ונשאה את הארבה לים... במכת חושך הראה את שליטתו בגלגלים, שכולם תלויים ברצונו ובגזירתו. במכת בכורות הראה הקדוש ברוך הוא שהוא המחיה והממית. כל הבכורות מתו ברגע אחד.

ה'סטייפלער' טרח וכתב והעלה עלי ספר את כל ההבחנות הקטנות הללו. מדוע? - כדי להעמיק את האמונה בליבו ואף בלבנו. לדברים האלו יש כח לחזק, דקות של התבוננות מסוגלות להדביק אותנו לקדוש ברוך הוא, למלא אותנו בכמהיה לעשות את רצונו, למלא אותנו בשמחה ובהודיה אין-קץ שאנו "בני בכורי ישראל".

המשגיח רבי שלמה וולבה זצ"ל

הסבא, היה אומר שמי שיש לו אמונה ב'ידיעה' בלבד אך זו אינה משפיעה על חיי היום-יום שלו - אינו יכול לומר 'אני מאמין באמונה שלמה'. אמונה שלמה מחייבת הכרה עמוקה מאד בהשגחת הבורא יתברך על עולמו ובהיותו מעורב בכל דבר שקורה איתנו.

כל אדם מוקף באין-ספור חסדים שעושה אתו הקדוש ברוך הוא מדי רגע. מי שירגיל את עצמו להתבונן בכך כמה פעמים ביום, בלי ספק יעמיק את האמונה בליבו.

בספרו הנפלא 'חיי עולם' מאריך הסבא רבינו ה'סטייפלער' זצ"ל בתיאור פרטים פשוטים כמה מטיב השם יתברך עם כל הנבראים בקיום גופם. אלו ניסים ונפלאות שנעשים עמנו מדי רגע, אלא שהתרגלנו... כמה צריכים להודות בעקבות מחשבה על החיים שניתנים לנו כל בוקר. כמה צריך להיות בשמחה על כך.

תלמיד ישיבת ראדין הרב ויצל זצ"ל, רב בתל-אביב, סיפר שביום חורפי גשום באמצע הסדר החל לרדת גשם חזק ונשמעו ברקים ורעמים. בעוד כל הבחורים היו רגילים למחזות כאלו ולא באו לכדי התפעלות, רבינו ה'חפץ חיים' זצ"ל הסתובב בין שורות הבחורים נרגש ונפעם ממעשי השם. שמעו אותו ממלמל לעצמו: "השולח מים על פני חוצות". ואמר באידיש: "הקדוש ברוך הוא מראה מה הוא יכול לעשות", כשכולו התפעלות מגדולת השם יתברך.

מורנו המשגיח רבי דן סגל שליט"א מספר שהלך פעם עם רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל לאחר השיעור ודיבר איתו בלימוד. היה יום יפה ומזג-האוויר היה נאות, ופתאום רבי שמואל אמר לו: "ראה את הפרחים היפים, הם כה מסודרים ונאים, אתה לא מתפעל? תראה את הבריאה!"...

רבי ברוך דוב פוברסקי שליט"א, רגיל לספר

ניקח דוגמא מפרט כביכול שולי, שלא מורגש אצל בני אדם מן-השורה, שמעיד על עוצם החכמה הקדוש ברוך הוא. ראש ישיבת פוניבז', רבי ברוך דוב פוברסקי שליט"א, רגיל לספר שהכיר זוג שהיו שניהם עיוורים, הבעל והאשה, והלכו יחד לבית הכנסת זה נכנס לבית המדרש וזו נכנסת לעזרת נשים, וכאשר סיים את תפילתו ורצה להודיע לאשתו שתבוא עימו לבית כיצד יקרא לה, הלא אינו יודע לזהות אותה, ולא רצה לצעוק בשמה בקול. היה נעמד בקצה עזרת הנשים והיא היתה מריחה אותו ובאה לקראתו. איזה פלא זה. הקדוש ברוך עשה, מסיבותיו שלו, אנשים שאינם רואים כיתר בני האדם, אך במקביל חידד אצלם את חוש הריח. אותו אדם היה הולך בכל שבוע לקנות עיתון, כנראה בשביל מישהו מבני משפחתו, והיה מזהה את העיתון המסוים לפי הריח של הדיו בדפי העיתון. פעם ניסה המוכר לאתגר את יכולותיו והעביר את העיתון ממקומו הקבוע למקום אחר, אך הריח הדריך את העיוור לגשת אל מקומו החדש של העיתון ולקחת אותו משם.

שמעתי לאחרונה מרבי שמעון גלאי שליט"א

שמעתי לאחרונה מרבי שמעון גלאי שליט"א שאנשים שואלים אותו איך אפשר להיות שמח כל הזמן. כל כך הרבה דברים לא מסתדרים בחיים ויש דאגות וישנן נסיבות קשות. הוא השיב להם בשפה פשוטה, שווה לכל נפש: "אני קמתי בבוקר, הקדוש ברוך הוא חייב להעיר אותי? הוא לא חייב לי כלום! הוא נותן לי ללכת על הרגליים, חושבים שללכת זה ללחוץ על הכפתור... אך אצלי

זה לא כך, אני שכבתי לפני חצי יובל שנים ב'בית לוינשטיין' במשך חודשיים וחצי לאחר תאונת דרכים קשה שעברתי, ולאחר תקופת שיקום לא פשוטה נאלצו ללמד אותי ללכת כמו שמלמדים ילד קטן. לימדו אותי לעלות מדרגות, איך להתקדם וללכת, והיום ברוך השם אני הולך על הרגליים ברוך השם ורוקד בחתונות של ילדי ונכדי... אחרי כל אלו אפשר לא להיות שמחים!?"...

חז"ל סוללים לנו דרך לבניית קשר עם הקדוש ברוך הוא על-ידי מאה ברכות (מנחות מג:): כדי להגיע ליראה ואהבה ועבודת ה' בכל הלב זקוקים למאה תזכורות ביום שהקדוש ברוך הוא אדון עולם. בכל ברכה מכריזים "ד' אלוקיני מ-ל-ך ה-ע-ו-ל-ם".

כשאוכלים לחם, חושבים על עשר מלאכות הנעשות בפת לפני שהיא מונחת לפנינו מוכנה לאכילה, משחזרים שרשרת ענקית של חסדים כדי שאהיה שבע למשך כמה שעות... מניחים עליה עשר אצבעות ומברכים עשר תיבות של ברכת: "המוציא לחם מן הארץ" (שו"ע או"ח קסז). כאשר שותים מים לצימאוננו והגוף בתוך שניות מקבל זריקה של חיים, מברכים בהתלהבות ובהכרת-תודה: "שהכל נהיה בדברו".

כשעושים צרכים, מתבוננים בניסים ונפלאות שקורים כאן. "מפליא לעשות". כל החכמה המופלאה של פירוק המזון במעיים. ואומרים ברכת 'אשר יצר' בכוונה. שמעתי מעדי ראייה שסיפרו על רבינו ה'חזון איש' זצ"ל, שבכל ברכת 'אשר יצר' היה נעמד עם הפנים לקיר, ופניו היו מתאדמות מרוב מאמץ. לא היתה ברכה שנאמרה אצלו מהשפה ולחוץ. כל ברכה נאמרה עם כל הלב, עם התבוננות וכוונה עמוקה.

רבי חיים ברים זצ"ל סיפר ששמע ממקור נאמן על האדמו"ר בעל ה'דברי חיים' מצאנז זצ"ל, שפעם הגיע אליו יהודי חסידי ממרחקים וכשעבר על יד חדרו של הרבי שמע קולות רמים שעולים מחדרו, והוא נבהל. הסבירו לו שאלו מעשים שבכל יום, שלפני שהרבי מברך 'אשר יצר' הוא מתבונן בחדש השם עימו ולאחר התבוננות זו הברכה יוצאת ממנו בזעקה רמה, עם כל הרמ"ח והשס"ה.

(מתוך הכרך החדש על חומש שמות של הספר 'לעשות רצונך')

באחת השבתות זבולון הגביר כבר לא הצליח להתאפק, פנה אל זלמן האביון ושאל: 'ידידי היקר, מוכרח אני לשאול, איזה עניין מוצא אתה בפמוטיי? איזו נחת מפיק אתה מהם? הלא אין הם שלך?'

מרן הגרא"מ שך זצוק"ל 'אספר לך סיפור, כאשר הייתי צעיר לימים'

כאשר הייתי צעיר לימים

כאשר הייתי צעיר לימים - פתח רבינו וסיפר - "נהוג היה בחוץ לארץ כי יהודים עשירים מזמינים בכל שבת את העניים שבבני הקהילה לסעוד על שולחנם את סעודות שבת המלכה. בדרך כלל, היה כל עשיר מזמין לאחר תפילת ליל שבת את אחד מהעניים שבבית הכנסת, באופן אקראי, כך שלאיש מעניי העיר לא היתה קביעות בביתו של עשיר מסוים בדווקא.

יוצא מכלל זה היה זלמן האביון. זלמן נתן את עינו בזבולון הגביר, וחתם קבע על שולחנו... בכל ליל שבת לאחר התפילה, היה ממחר לגשת אליו ולשאול אם יוכל לסעוד על שולחנו, וזבולון, אשר ליבו רחב היה - מעולם לא השיב את בקשתו ריקם.

עם הזמן, נהיה לאורח של קבע בביתו של זבולון, הוא כבר לא היה ניגש בכל שבת בכדי להזמין את עצמו אל ביתו של הגביר... הדבר כבר היה מובן. הוא היה מצטרף אל זבולון הגביר לאחר התפילה כבקי ורגיל, וזבולון מצידו לקח בחשבון תמיד כי זלמן מתכנן לסעוד על שולחנו את סעודות השבת...

זלמן מיודענו, עני מרוד היה - כפשוטו ממש. בגדיו קרועים, נעליים מחוררות, וכל מראהו אומר מסכנות ודלות. באמצע השבוע, מעולם לא זכה זלמן לסעודה ראויה לשמה, הוא היה מסתפק מערב שבת לערב שבת בשאריות אשר היו הירקנים שבשוק מותרים לו בסופו של יום, וסעודות השבת אותן סעד בביתו של זבולון, היוו אפוא את עיקר מזונו השבועי.

דע עקא, שאם סבורים אנו כי עיקר מעייניו של זלמן היו נתונים לצלחתו, הרי שטעות היא בדינו... זלמן אמנם אכל לתאבון את מנתו ולא הותיר בצלחתו מעולם מאומה, אולם במהלך הסעודה, היתה תשומת ליבו נתונה תמיד לפמוטים המפוארים אשר ניצבו על השולחן והפיצו אור יקרות בחדר הגדול. הוא אהב להתבונן בהם, להתפעל מהתחריטים הנפלאים, ולהתמוגג מהעיצוב הנהדר.

התנהגות זו לא נעלמה מעיניו של זבולון הגביר

המתבונן מהצד - יכול היה בהחלט לטעות ולסבור כי בפמוטיו שלו מתבונן זלמן. החביבות אשר ניכרה על פניו בהתבוננו בהם, השמחה בה הוא סקר את התבליטים והעיצובים המיוחדים, בהחלט הזכירה את שמחתו של קונה, אשר קנה במיטב כספו פמוטים אלו זה עתה, בכדי לפאר בהם את שולחנו...

וְלִקְחֵתִי אֶתְכֶם לִי עָם וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים (י"ד)

ביום מן הימים, נכנס אל חדרו של ראש הישיבה מרן הגרא"מ שך זצוק"ל יהודי עשיר מחוץ לארץ, ושאלתו בפיו: בבעלותו מפעל מצליח בארץ הולדתו, עסקיו פורחים ומשגשגים, אולם עתה - לעת זקנה - התעורר בו רצון עז לפרוש מעולם המסחר, לחסל את עסקיו, לעלות לחונן את עפרה של הארץ הקדושה, ולהקדיש את כל חייו ואילך לעסקים מסוג שונה לחלוטין... לעסק התורה הקדושה...

אכן, לא היה מגוי וגמור עמו לעשות את הצעד האמור, וזאת מאחר והספיקות מנקרים במוחו: מחד - הרי ברור כי אין דבר משובח יותר מעסק התורה, אין מעלה גדולה יותר מהשקיעות בד' אמות של הלכה, ובודאי זכות גדולה תהיה לו כאשר יגיע בקרוב לפני בית דין של מעלה, ויצטרך ליתן דין וחשבון על מעשיו בזה העולם - אם יממש את תכניתו ויקדיש את אחרית ימיו לתורה ולמצוות. אולם מאידך, הרי הקרבה גדולה כל-כך נדרשת ממנו, עליו לוותר על העסק המצליח, להיפרד מעולם המעשה, ולהקריב את עשרו למען המטרה הנעלה!

"מה עלי לעשות, רבי?" סיכם הלה את שאלתו. רבינו הקשיב רוב קשב לדבריו של העשיר, ומשסיים הלה להציג את תמונת המצב - פנה אליו ואמר לו: "ידידי הנכבד, הבה ואספר לך סיפור, וממנו תוכל בעצמך למצוא תשובה לשאלתך..."

התנהגות זו לא נעלמה מעיניו של זבולון הגביר, ובאחת השבתות הוא כבר לא הצליח להתאפק, פנה אל זלמן, והקשה: 'ידידי היקר, מוכרח אני לשאלך, איזה עניין מוצא אתה בפמוטיי? איזו נחת מפיק אתה מהם? הלא אין הם שלך, הם לא רכושך, ומה מקום יש להתפעלות והתלהבות כה מרובה?'

אולם זלמן לא התבלבל: 'אמת! נכון הדבר!' - הוא השיב לגביר, 'פמוטים אלו אמנם אינם שלי, אך בעצם, ר' זבולון, מה ההבדל? מה זה משנה אם שלי הם אם לאו?'

'מה ההבדל?...', נזדעק הגביר, 'ההבדל הוא עצום ורב! אני הוא בעליהם של הפמוטים המיוחדים והיקרים הללו, ואילו אתה - אינך אלא אורחי, אשר מתוקף הנסיבות יכול לצפות בהם בעת סעודות השבת!'

אולם זלמן לא השתכנע. 'נו נו...', הניד בראשו, 'אין זה הבדל כה גדול... שכן הבה ונחשוב: כל עוד ניצבים הפמוטים על השולחן, ונרות השבת דולקים בהם בליל שבת קדש - נהנים אנו מראייתם בשווה, אך כאשר השבת יוצאת והולך אני אל ביתי - הלא ממילא מסירים את הפמוטים מעל גבי השולחן ומאחסנים אותם בארון עד השבוע הבא, ואף אתה אינך נהנה מהם כלל...'

'אלא מאי?', המשיך זלמן והרצה את משנתו הסדורה בפני זבולון הגביר, 'צודק אתה. בכל אופן ישנו הבדל ביני ובינך... מאחר והפמוטים אינם שלי - הרי שאינני יכול למשכנם ולקבל הלוואה תמורתם, ואילו אתה, אם תרד אי-פעם מנכסך ותזדקק להלוואה - תוכל למשכנם או למכרם בכסף מלא! זהו אמנם הבדל מהותי אשר קיים בינינו. אולם אם שמח אתה בפמוטיך על שום אפשרותך למכרם בעת צרה - אוי לה לאותה שמחה!...'

ובכן, זוהי אף התשובה לשאלתך

כך סיפר רבינו, והמשיך בפנותו אל העשיר היושב מולו: 'ובכן, זוהי אף התשובה לשאלתך. כל רכושך הגשמי - אינו שלך באמת. כאשר תעלה לפני בית דין של מעלה, לאחר מאה ועשרים שנה - לא ילווה מפעליך ובתיך, כל רכושך ישאר כאן, ואילו אתה תעלה למעלה כשאתה ערום ועריה... התועלת היחידה אשר ישנה בכסף - הינה רק בהיותו מאפשר לך למלא את צרכיך דבר יום ביומו, ולשם כך - הלא די בכסף אשר אגרת כדי לכלכלך למשך שארית ימך ברווח ובשפע רב!'

רק מה, חושש אתה מפני מצב, בו יאבד חלק מרכושך בעסק רע, ואזי תזדקק לשארית הונך בכדי להמשיך ולמלא את צרכיך ולהתקיים בכבוד, אם זוהי מטרתך ושאיתך, בכל עמלך אשר אתה עמל להרבות את הונך, אם יגע אתה למען מצב בו תפסיד את מרבית רכושך, ותזדקק לממון נוסף - הרי שבאמת מצבך בכי רע...

על כן עצתי לך ברורה מאליה. השלך על ה' יהבך, הפקד את גורלך בידי, הנח לו לדאוג לך - בידעך כי את חובת השתדלותך מילאת זה מכבר על הצד היותר טוב, והקדש את שארית חיך למען הרבות קניינים אמיתיים ומהותיים, קנייני נפש נצחיים, תורה ומצוות אשר ילוו, בשכבך ובקומך למשפט בפני אביך שבשמים!!

רק בהם נמצא האושר האמיתי, רק הם נחשבים לקניינים של אמת, וההצלחה האמיתית - מתבטאת אך ורק ברכישתם!!
(מתוך הספר 'אורחות החיים')

גליונות חודש טבת מוקדשים

לְעִי"נ

ר' משה אריה ז"ל

בן ר' אליהו עזריאל אייזנבך ז"ל

ד' טבת תשע"ח

מרת ציפורה פיגא ע"ה

בת ר' יצחק ז"ל

י"ט טבת

מרת שיינדל איטה ע"ה

בת ר' אליהו עזריאל אייזנבך ז"ל

כ"א טבת תשס"ה

מרת שרה הענא ע"ה

בת ר' גרשון יוסף ז"ל

כ"א טבת תשכ"ח

ת.נ.צ.ב.ה.

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

"חפץ חיים" היה שמש, רבי משה פסח מקוברין. הוא כותב כך: ליל שבת אחד הוא הגיע בחצות הלילה. שקט, וכבר מבחין שמע את ה"חפץ חיים" קורא לעצמו משהו. הוא נשאר מאחורי הדלת ושומע...

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצוק"ל על אמונה ניסים ונפלאות

וְלֹא יִכְלֹוּ הַחַרְטוּמִּים לְעֹמֶד לְפָנַי מִשָּׁה מִפְּנֵי הַשְּׁחִין (ט, יא)

מטה ונהיה לנחש.

מה עושה פרעה בכאלו מצבים?

אחרי שהם זרקו מקל ונהיה נחש הוא שלח לקרוא למושיעים, שימהרו ויבואו. מי אלו המושיעים? הוא הזעיק 'עזרה ראשונה': "חרטומי מצרים". נכנסו לכאן שני זקנים ללא תיאום מראש, ויש נחש נורא על הארץ.

החרטומים היו השכבה העליונה ביותר, הסמטענע [-השמנת], הם היו גם חוזים בכוכבים - יודעי עתידות, כביכול אנשים גבוהים, רוחניים. התורה לא מכנה אותם חרטומים אלא כמו שכינו אותם הגויים "חרטומי מצרים" כפי שהג'וליקעס אומרים "מכבי תל אביב" לא סתם מכבי, אלא - מכבי תל אביב... לא חרטומים סתם אלא "חרטומי מצרים" המוצלחים ביותר. הפאר.

החרטומים באו, והביאו הרבה שקצים קטנים בני ארבע חמש שנים, וגם הם עשו קונץ של נחשים. נהיה שם ערימות של נחשים. "ויבלע מטה אהרן את מטותם". מטה בולע נחשים?! נס בתוך נס. פרעה נתקף בפחד, שמא המטה יבלע גם אותו עם כסאו. ביקש בתחנונים לשלוח אותם מהארמון.

גיוואלד, צריך להציל את המצב

הגיעה מכת דם. מכה כואבת, כפשוטה. אין כלום. כל היאור דם. חרטומי מצרים נקראו שוב לעצה. פרעה הזעיק אותם שוב.. מה קרה? האם שתיתם קפה כבר היום?, אין מים. דם. אז תעשו משהו, אתם התקווה שלנו!

הם הגיבו ביוהרה: "מה, הוא עשה דם? גם אנחנו יכולים לעשות דם..."

אבל אני רוצה כוס קפה, ביקשו מכם שתעשו מים, לא דם! אבל מים הם לא יכלו לעשות...

אך כיון שיכלו לעשות דם, כיבדו אותם, היתה תחושה שהם בכל זאת 'שויים' משהו.

במכת צפרדע הם נקראו שוב בשלישית, אבל כאן התורה מזכירה אותם "החרטומים". כי אינם "חרטומי מצרים", איבדו את מעלתם - שוב אינם הפאר של האומה המצרית, "אויס חרטומי מצרים".

כבר לא צריך אתכם, אתם יכולים ללכת לאוגדה.

בכנים הם עצמם הודו "אצבע אלוקים היא" - וירדו דרגה נוספת. ה"כוחי ועוצם ידי" קיבל מכה עזה, ובמכת ערוב ומכת דבר כבר לא שמעו מהם.

מגיעה מכת שחין - הם מוזכרים, ועתה שמם וזכרם "חרטומים"

ל"חפץ חיים" היה שמש, רבי משה פסח מקוברין. הוא כותב כך: ליל שבת אחד הוא הגיע בחצות הלילה. שקט היה בלילה של העיירה וכבר מבחין שמע את ה"חפץ חיים" קורא לעצמו משהו. הוא נשאר מאחורי הדלת ושומע שה"חפץ חיים" קורא פרשת וארא, למרות שזו לא היתה פרשת השבוע.

ה"חפץ חיים" קרא מהחומש את המכות במתיקות, ואחרי כל מכה נעצר ואמר: 'אה! אה!' בקול רווי התפעלות, כמי שחי את האווירה שהיתה במצרים, את מה שראו ונוכחו לדעת. כך דם, צפרדע, כינים. פלאי פלאים. ה"חפץ חיים" נשם את המשמעות ואת הידיעה כי "לו הכח והממשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצוננו".

עד שהגיע לפסוק: "ולא יכול החרטומים לעמוד לפני משה מפני השחין". אז החל לצחוק ולצחוק בקול, - "צחוק כזה שלא שמעתיו מעולם". אחר כך המשיך למכת דבר.

עד כאן סיפר רבי משה פסח מקוברין. ולי יש הסבר גדול למה צחק ה"חפץ חיים".

הם התבזו והתבדו. מהימים הראשונים

רבנו בחיי אומר כדלהלן. "אעשה בהם שפטים" הקב"ה רצה לשבור את אלוהי מצרים את הכח שלהם. והכח הגדול ביותר היו החרטומים החוזים בכוכבים. "קונצן מאכערס" - עושי קסם. הם התבזו והתבדו. מהימים הראשונים עם בואם של משה ואהרן למצרים ועד השחין שם היה סופם של "אלוהי מצרים", הללו.

בתחילה הם ידעו לספר לפרעה כי היום עתיד להיוולד מושיעים של ישראל, אך לא ידעו האם הוא יהודי או גוי [כי משה רבינו ע"ה גדל בבית של פרעה, לכן היה קושי מיוחד להבין במחזה, האם מדובר במצרי או ביהודי]. אחר כך הם ידעו לספר לפרעה כי מושיען כבר נולד. היכן הוא? מתחת לאדמה [כתוב שיוכבד החביאה אותו במערה]. חי או מת? אינם יודעים. חפשו בכל המערות... וכאשר אמו הכניסה אותו ליאור, אמרו לפרעה בשמחה ובששון: "הוא כבר במים, גמרנו". זו ישועתם של החרטומים...

פרעה היה בתדהמה

משה רבינו ואהרן יוצאים ונכנסים לפרעה. פרעה היה בתדהמה, נכנסים אליו שני זקנים. שעצם הכניסה היתה דבר שלא שייך בעולם. היה עליהם לעבור חיות טרף, אריות, דובים ונמרים. זרקו

- חסר ו'. לא "חרטומי מצרים", גם לא "חרטומים", רק "חרטמים", ירדו לחלוטין מדרגתם.

ה"חפץ חיים צחק" - איך הקב"ה משפיל גאים "ולא יכלו החרטומים לעמוד לפני משה מפני השחין" כי אפילו את עצמם לא יכלו להציל ונראו מול משה רבינו ע"ה כשפלים ובזויים. זה הצחוק הגדול. בשעה שקויים בהם מה שהבטיח הקב"ה "ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים".

השכן דופק בצהרים, לא נותן לישון

הרב דסלר זצ"ל, בשיחת מוסר ב"כולל בעלי בתים", אמר לשומעים המבוגרים:

"אמרו לי יהודים: היצר הרע מגיע עוד לפעמים אליכם? ודאי לא. ליהודים מבוגרים הוא כבר לא בא. גם אלי הוא לא בא. הוא בא לצעירים. נו אם כך זו צרה גדולה - בשביל מה לחיות? כל התכלית היא ההתמודדות, כי עיקר חיות האדם להתחזק בשבירת המידות. אם כן, מה הטעם בחיים שלנו? הוא מותיב לה והוא מפרק לה:

..יצר הרע של אמונה - עדיין יש לנו. יצר הרע גדול. בתחום הזה הוא עובד איתנו מצוין. עמו יש הרבה עבודה. הוא מחליש אותנו פה ושם.

לדוגמא, השכן דופק בצהרים, לא נותן לישון. זועמים. אוי הנכד שלי נפל בשידוך איום... ככה?! ההוא גרם לכל הענין. מה עם אמונה? אינך יודע ש"הוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים"? ההוא הזיק? ההוא הרעיש? הכל רבונו של עולם. אין אחד שיכול להזיק לך אם הקב"ה לא יאשר לו, ואין מי שיקח ממך.

הרופאים אמרו הבוקר שאתה לא כל כך בסדר, הידיים והרגלים מתחילות לרעוד. היכן האמונה שלך? היכן הרבש"ע? כל כך מהר נהיית אויס מענטש? האמונה והביטחון היכן הם? בנושאים אלו ישנה עבודה בשנות הזקנה, עוד יותר מבשנות הבחורות [ומה שרוכשים בימי הבחורות מתיישב טוב יותר על הלב בימי הזקנה, בבהירות].

ה"חפץ חיים" הוסיף בקנין האמונה תמיד, עד זקנה ושיבה. ה'מסילת ישרים' כותב שאם האמונה היתה חזקה באדם, לא היה שייך שיחטא. כל הנסיונות היו בטלים.

להרוויח עכשיו שלושה מליון דולר!

נתנו לי פעם דוגמא והבנה בדברי ה'מסילת ישרים'. דוגמא נפלאה. בא אחד לחברו ואמר: "יש לי הצעה בשבילך. הצעה חד פעמית שאין תמורתה, איש אחד בעולם מקבל כזו הצעה! יש לי ולך אפשרות אמיתית להרוויח עכשיו שלושה מליון דולר! במזומן, על המקום. געלט. לא צ'קים..."

- בסדר. א סאך געלט!

- אבל יש רק תנאי קטן, משהו הקטן - - - .

האיש התרגש: "נו, תגיד כבר את התנאי. אני, אני מוכן הכל, מה בפיק?..."

- אתה רואה פה את הבניין שש קומות? תעלה על הגג, תקפוץ למטה!

- למטה?!

- כן, אם תעשה זאת - כל הכסף שלך!

- לאאא, לא צריך!...

- מה?! מה לא צריך? תחשוב רגע, כל כך מהר אתה מוותר על שלושה מליון דולר? אולי תנסה, תתייעץ עם מישהו!

- אין מה לחשוב! זה בכלל לא נסיון בשבילי!

כאשר האמונה בקב"ה ובשכר ועונש איתנה, אין אפשרות לחטוא! הוא לא יקפוץ מהגג ויהרוג את עצמו, ואם יחטא - הריהו בגדר אנוס.

זו המשמעות של אמונה בחיי היום יום. עם אמונה חזקה היצר הרע בטל.

"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" - נראה מלשון הפסוק שהנפלאות יהיו שווים, אבל בחז"ל משמע שבעת הגאולה העתידה יהיו נסים יותר גדולים, וכך אמרו בילקוט (פרשת בשלח רמז רנ): "... אראנו מה שלא הראיתי לאבות, שהרי נסים ונפלאות שאני עתיד לעשות עם הבנים יותר מהפלא ונפלאות מה שעשיתי עם אבות".

שנזכה בעגלא ובזמן קריב.

(מתוך 'חיי ראובן' בהוצאת 'פה נוף')

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

שמעתי סיפור מהרב החסיד שמואל דוד הרצוג הי"ו, בעל היקב "יינות קדם" בארה"ב, שסיפר מאביו, הרב החסיד ר' יונה הרצוג ז"ל, מיסד היקב, על כח האמונה שהביאם עד הלום

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א על אמונת חכמים

וַיִּדְעֻם כִּי אֲנִי ד' אֱלֹהֵיכֶם (ו' י)

להיוועץ ברבו הקדוש בגאלאנטע. בהיותו סמוך באותה עת למרכז חסידי סאטמאר שבויליאמסבורג, התקרב אל הרב הקדוש הנודע, רבי יואל מסאטמאר זצוק"ל בעל "ויואל משה". הוא היה מתפלל בבית מדרשו בחול ובשבת, ומשתתף ב'שולחנות' וכו'. לפיכך, בעמדו כעת לפני פרשת דרכים בחייו, הלך לשאול את פי קדשו של הרבי הקדוש מסאטמאר.

הוא נכנס אפוא אל הקודש פנימה, הציע את ספקותיו, ופרש את כל הצדדים שבדבר. הרבי היה חוכך מאד בדבר ומסתפק בדעתו: מצד אחד אין זו מלאכה נאה לבעליה, להיות 'שמש' בבית הכנסת, אך מאידך גיסא אין ביקב כדי מחיתו. הרבי היה מנסה לחשב יחד עמו, שמא ישנם דרכים להגדיל הכנסות היקב וכדומה, אבל לא מצאו שום עצה מעשית בדבר. כך היה יושב עמו ומתלבט בדבר לכאן ולכן, כשאינו פוסק בתשובת דבר ברור. מענה לשאלו – לא קיבל הרב ר' יונה, והגדיר זאת כך: "נכנסתי עם ספק ויצאתי עם ספק ספיקא"...

באותו לילה, כשעלה הרב ר' יונה על יצועו, והנה בחלומו נגלה אליו רבו הקדוש מגאלאנטע זצ"ל, ה' יקום דמו, שדבקו הגדולה בו לא נפסקה גם לאחר פטירתו, וזכרו נשאר חקוק בנפשו לעד. והנה הוא רואה את רבו הקדוש ניגש אליו, ובבת שחוק על פניו מוכיחו במתק לשון קדשו: "ליבער יונה! וויין בלייבט וויין! [יונה] האהוב, יין נשאר יין, לחיים!" עד כאן לשון קדשו.

ויהי בבוקר ותפעם רוחו, הוא זכר היטב את דבר החלום. נפשו נסערה מאד בקרבו והוא לא מצא מנוחה לעצמו, הן מעצם הזכות לראות פני רבו הקדשו אחר שנים שנפרד ממנו באופן טראגי כל כך, והן מהדברים ששמע ממנו. תכף באותו יום נכנס שנית אל הרבי הקדוש מסאטמאר, וסיפר לו ברוח נסערה את דבר החלום.

קם מכסאו מלוא קומתו

ויהי כשמוע הרבי הקדוש את שמע הרב הקדוש מגאלאנטע, קם מכסאו מלוא קומתו, פנה בלהב אש אל הרב ר' יונה ואמר לו: באם רבך הקדוש, ה' יקום דמו הטריח עצמו לרדת אליך ממקום גבוה ונורא הוד כל כך, [עיין פסחים (נ):] "הרוגי מלכות אין אדם יכול לעמוד במחיצתן" יעו"ש], מובטח אתה בהבטחה גמורה, להמשיך ולהתעסק במסחר היין, ודבר רבך הקדוש אל תפר כי וויין בלייבט וויין. כעת אין לי שום ספק בדבר, אחר שזו הוראה ברורה מרבך הקדוש. מבטיח אני לך בהבטחה גמורה שתצליח עד רום פסגת ההצלחה!"

הרב החסיד רבי שמואל דוד הרצוג הי"ו, בעל היקב ובית המסחר המפורסם ליינות ולמשקאות חריפים "יינות קדם" בארצות הברית, שיצאו לו מוניטין בכל העולם כולו. היקב שלו הוא מן השורה הראשונה של היקבים המוצלחים והטובים ביותר, שמעתי ממנו סיפור שסיפר מאביו, הרב החסיד ר' יונה הרצוג זכרוננו לברכה, מיסד היקב.

הרב החסיד ר' יונה, נולד בהונגריה של לפני מלחמת העולם השנייה, בהגיעו לשנות הבחרות נשלח ללמוד בישיבה הגדולה ומפורסמת של הרב הקדוש הנודע מגאלאנטע זצוק"ל, ה' יקום דמו. כמו כל שאר תלמידי גלאנטע, היה אף הוא קשור ברבו הקדוש בעבותות אהבה איתנה עד אין קץ, כפי שידוע גודל אהבתו ומסירותו לתלמידיו שהיו קשורים עמו עד מאד.

בימי הרת עולם של המלחמה האיומה, נשלח בסלקציה אל מחנה עבודה. בהיותו בחור צעיר וחסון הוא שרד את המלחמה בניסי ניסים, כשהוא מותיר אחריו בכבשני האש את כל משפחתו, יחד עם כל יהדות הונגריה המפוארה.

הוא הגיע לאחר המלחמה בגפו לארצות הברית. בחור בודד וגלמוד, אוד מוצל מאש, וניסה לשקם את חייו מחדש, כשהוא מתחיל מאפס גמור, ללא פרוטה לפרטה. לאחר שניסה כמה מלאכות, הוצאה לו משרה במלאכת היין. כשניגש למלאכה זו, היא מצאה חן בעיניו, הוא למד עד מהרה את רזי היקב ואת סודות הצלחת היין, עד שלאחר כמה שנים החלה ליתן לפתוח יקב קטן משל עצמו. הוא נשא אשה, הקים משפחה, ועסק במלאכת היקב הקטן שפתח בעצמו.

ברם, לאחר כמה שנים, כשמשפחתו גדלה והתרחבה, וכבר היו לו אחד עשר ילדים בביתו בלי עין הרע, לא הספיקה הפרנסה המועטת שהנפיק היקב הקטן, להחזיק משפחה כה גדולה. הוא חכך בדעתו: אולי לעזוב את מסחר היין, שלא הכניס לו באותה תקופה סכומים גדולים ולחפש מלאכה אחרת? – יום אחד הוא גילה שמחפשים שמש בבית הכנסת הגדול באזור, ומציעים משכורת די יפה. הוא חשב להציע את מועמדותו.

הלך לשאול את פי קדשו של הרבי הקדוש מסאטמאר

אך בהיותו אמן על אמונת הצדיקים, לא רצה לעשות מעשה מעצמו, בלא לשאול את פי החכם, כפי שהיה אמן בצעירותו

כמובן, את פקודת רבותיו שמרה רוחו, הוא נשאר במלאכת היין, ובתוך זמן קצר עלתה קרנו מאד ונתעלה לגדולה. יינו השתבח והתקבל בחן על שולחן מלכים, עד שהתפרסמו יינות 'קדם' כיינות משובחים לתפארת. הוא הצליח עד מאד בעסקיו ונעשה עשיר מופלג עד היום הזה נהנים בניו ומשפחתו מן היקב המופלא של יינות קדם, המשווקים בכל העולם, ובעיקר בכל רחבי ארצות הברית, לאורך ימים ושנים טובות.

הנלמד מטיב עובדה זו, מלבד גודל כח הצדיקים להמשיך הברכה לדורי דורות - כח האמונה החזקה, הפשוטה והתמימה שהאמין הרבי הקדוש מסאטמאר בזה, ולא ביטל הדבר כדרך אנשים שמבטלים החלום במחי יד, באמרם שאין כאן כי אם חלום הבל, ואין אדם חולם אלא מהרהורי ליבו.. וכיוצא בזה, דברים המצננים את להט האמונה. אלא האמין ושמע וקיבל, כדרכם של ישראל מאמינים בני מאמינים, שקיבלו את דבר משה, והאמינו שנראה אליו ה'. אף אנו נלמד מהרבי הקדוש מסאטמאר, שהיה כידוע חכם ופיקח עצום, וכמדרגת חכמתו היתה גם מדרגת אמונתו הפשוטה והתמימה, עד שנתן הבטחה גמורה על סמך החלום. ובדבר שאך זה אתמול היה חוכך ומסתפק הרבה, כשרק שמע סמיכת ידי הצדיק בדבר, נתן הבטחתו הברורה להצלחה בלשון ברורה ובשפה נדיה, זה והכח של אמונתם של ישראל!

לימי השובב"ים

הנה ידוע מתלמידי הבעל שם טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, שבימינו אין להרבות בתעניות, בסיגופי השובב"ים ובגלגולי השלג כבימים קדמונים, רק יותר ראוי שתבוא התענית מתוך שאינו מתאוה לאכול, מרוב התענוגות בתורה ובמצוות. כי עיקר התענית הוא ההכנעה, להכניע את כח הגוף חומר העכור, לבל המשיך אותו אחר תאוותיו.

לפנינו סיפור נפלא בטיב יגיעת התורה, שהיא העבודה הנעלה בימים אלו!

למדן ותיק אחד בא לפני הגאון המפורסם רבי חיים קרייזוירט זצ"ל, גאב"ד אנטוורפן יצ"ו, בקושיא מסובכת בהבנת דברי התוספות באחת מן המסכתות הקשות שבש"ס, שהתחבט בה רבות, וכבר שאל כמה לומדים מופלגים ולא העלו תשובה הגונה. חייך רבי חיים למשמע הקושיא, ותכף על אתר ענה תרוץ גאוני ישר והגון, ויישב כל ההדורים באופן נפלא מתוק מדבש!

התפלא אותו תלמיד חכם על גאונות מבריקה שכזו, ועל תרוץ שנשלף מיד במקום! בעיקר תמה לפשר בת השחוק הנסוכה על פני הגאון כל אותה עת שפרש לפניו את תשובתו.

כשסיים רבי חיים להרצות את תרצו, ונהרו פני למדן, לא יכול

היה לכלוא את פליאתו, ושאל את הרב: "לשמחה מה זו עושה? הלא אין זו פעם ראשונה שמציע אני את קושיותי בפני הרב, ולא ראיתי שמחה כזו לפניו?"

- "אספר לך טיב עובדה זעירא", אמר הרב בתשובה: בצעירותי גרתי תקופה מסויימת בעיר וילנא הגדולה לאלוקים, ובלימודי שם הגעתי לדיבור שבתוספות שהצגת עתה בפני. נבוכתי מאד באותה קושיא ממש שהרצית אתה כאן. דברי התוספות גבהו ממני, וככל שהתיגעתי בכל כוחי ליישב דברי התוספות, לא הצלחתי להלום דברים על בוריים.

אך התעקשתי בדבר, והחלטתי במידת עקשנות דקדושה, שאיני עוזב זה התוספות עד שיתישבו הדברים היטב בליבי! התישבתי אפוא ולמדתי מתחילה את כל דברי התוספות, ושוב חזרתי עליהם, עוד פעם ועוד פעם, מתחילה ועד סוף, כך כמה עשרות פעמים ללא גוזמא! עד שלשון התוספות כולו נעשה שגור על לשוני בעל פה, ועדין נפלאה ממני הבנתם, והקושיא לא התישבה!

בראותי כי כן, יצאתי מבית המדרש הישר לעבר בית החיים העתיק שבוילנא, שם השתטחתי על ציון קדשו של הגאון החסיד, הגר"א מוילנא זצוק"ל, זכותו יגן עלינו תכף פרצתי בבכיות נוראות שיפתח השם יתברך את עיני הסתומות, להאיר את דברי התוספות בפני, כך בכיתי שם שעה ארוכה, עד שמרוב עיפות נרדמתי במקום. תכף כשהתעוררתי חזרתי לבית המדרש, פתחתי את הגמרא והתחלתי שוב בלימוד הסוגיא מתחילתה, כשהגעתי לדברי התוספות הללו, פתאום נפתחו 'שערי תוספות' פני, ודבריהם הקדושים התישבו בלבי במתיקות ובערבות נפלאה!

לפיכך אל תתפלא שתכף כשהצגת את קושיאתך, שנית מיד את פרקי והסברתי לך ישוב דברי התוספות על מכונם..

(קטעים מלוקטים מתוך 'טיב המעשיות')

כל שבוע הגליון אצלכם במייל

כתבו לנו ונשמח לצרף אתכם לרשימת המנויים

A950850750@GMAIL.COM

הרבנית סרנא, אשת הגאון רבי חיים סרנא זצ"ל, ראש ישיבת חברון בגאולה, היתה ניצולת שואה. נס הצלתה ממלתעות החיה הנאצית היה מופלא

הגאון רבי מנחם שטיין שליט"א על 'ברצות ה' דרכי איש'

וַיִּחְזַק לֵב פְּרָעָה וְלֹא שָׁמַע אֲזָהָם (ו' כג)

ולהבחין בהבל היוצא מפיו.

פתאום הפסיק הנאצי לצחוק ופניו הרצינו. "איך נכנסת לכאן?", שאל. בלי מילים הצביעה לפניו על השביל הראשי המוליך הביתה. "והכלבים לא נבחו אפילו?".

"הכלבים??". רק כעת הבחינה בעשרות כלבי רוטוילר ואמסטף גרמניים המשוטטים בחצר. אילו היתה מבחינה בהם קודם לכן - לא היתה מעזה להיכנס.

הנאצי צמצם מבטו ושתק. ההתרחשות העל טבעית הדהימה אותו. הכלבים שלו מאולפים מספיק כדי לקרוע לגזרים כל זר המנסה להתקרב פנימה. היתכן כי לנערה שלפניו כוחות כישוף ושליטה שלא מן העולם הזה?!

רעיון מבריק עלה בדעתו לפתע. "הישארי כאן למשך הלילה הקרוב, ובבוקר תצאי. שוב דרך השביל הראשי. אם שוב לא יפגעו בך הכלבים לרעה, אגן עליך במשך כל זמן המלחמה!". הלילה היה ארוך וכרה של הנערה היה ספוג דמעות. מראות בלהות הצטיירו מול עיניה - הנה היא הולכת בשביל הסלול והכלבים מתנפלים...

השחר עלה ומצא אותה טרוטט עיניים. מטוהרת. מוכנה לכל אשר ישית עליה מלכו של עולם - ועם זאת כמהה לחיות. הרבה אנשים עצרו את נשימתם כשעמדה בפתח, מוכנה לצאת למצעד המוות הפרטי שלה. הם הציצו מן החלונות ומן החדרים, נכונים למחזה המעניין המתוכנן של קריעתה לגזרים. היא החלה לצעוד - ושום כלב לא זע ממקומו. באצילות התקדמה במהלך השביל, שומרת על קצב הליכה רגיל, לא מהיר מדי ולא איטי מדי. קדימה, קדימה. בלי לחשוב. רק כשהגיעה לשער התירה למעיין הדמעות לנבוע מעיניה. המפקד הנאצי עמד נדהם. כפי שהבטיח דאג לה לשמירה עד סיום המלחמה.

לבעלי חיים אין בחירה משל עצמם

ואמנם, לבעלי חיים אין בחירה משל עצמם, אלא הם יד ארוכה של האלוקים. חז"ל קוראים על כך את הפסוק: "ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו" (משלי טז, ז), ומבארים כי אפילו בעלי החיים, היתושים והמעופפים למיניהם אינם פוגעים לרעה באדם, כאשר הוא רצוי לפני הבורא.

בחורים אמריקאיים שנסעו להרים בקיץ פנו ובקשו מרבי משה פיינשטיין זצ"ל להצטרף אליהם, כדי שישפיע עליהם מרוחו.

שר המצרים בשמיים נקרא 'רהב', שם המסמל יותר מכל את ההגדרה על המצרים: שחצנות וגאווה. מלך מצרים פרעה, ששמו מורכב מן האותיות פה-רע, על היותו מדבר דיבורים המבטאים את ההתעלמות מהנוכחות של הקב"ה ומההשפעה האלוקית על כל מציאות חייו, עומד ואומר למשה רבנו: "מי ה' אשר אשמע בקולו" - מי הוא שיגיד לי מה לעשות? וכן "לא ידעתי את ה'". עפרא לפומיה!

הוא מדבר את דברי השחצנות הללו על אף שמשה רבנו מתייצב לפניו באורח נס, באופן שאינו מוסבר בשום דרך טבעית! עשרות חיות טרף מאולפות הגנו על פרעה - כמבואר בילקוט מעם לועז - ומשה ואהרן עוברים דרכם בלי שיעגעו בהם לרעה. נס כזה היה מצליח לגרום להתפעלות אפילו לנאצי הגדול ביותר, אך פרעה, שהגדרתו שחץ וזוהי מהותו - אינו מתפעל מכך כלל. במעשה זה השתנה פרעה מרשעים גדולים אחרים, כפי שניזכר לראות במעשה דלהלן:

הרבנית סרנא, אשת הגאון רבי חיים סרנא זצ"ל, ראש ישיבת חברון בגאולה, היתה ניצולת שואה. נס הצלתה ממלתעות החיה הנאצית היה מופלא -

היא ברחה וחיפשה קורת גג, כדי להסתתר בה. במהלך ריצה בשדה פתוח ראתה מרחוק וילה בודדת. נשימותיה היו כבדות כשנקשה על הדלת: "אנשים טובים, הצילו אותי!" בכתה ודפקה, מקווה לפגוש בבני אדם בתוך המהומה החייתית שסביבה. לבסוף נפתחה הדלת. האיש שלפניה היה לבוש בגדי בית קלים ולא מדים, אך שפמו המזדקר והמבט הכחול הקר שנעץ בה לא השאירו מקום לאשליה. היא העזה לדרוך בפתח ביתו של נאצי, ולא נאצי רגיל, כי אם המפקד הנאצי האזורי...

הוא אמר רק מילה אחת: "יהודייה"

הוא אמר רק מילה אחת: "יהודייה". רגליה של הנערה הצעירה נתקפו ברעד בלתי נשלט והיא נשענה על הקיר, כדי לא ליפול. "הצלה את מבקשת". הוא צחק כאילו שמע זה עתה את אחת הבדיחות היותר מבדחות בחייו. "יהודייה טיפשה. את כל הדרך עשתה - בשביל לתת לי לסיים את העבודה בקלות".

מוחה של הנערה התרוקן כליל. מעולם לא היה מלאך המוות קרוב כל כך ומאיים כל כך. יכולה היתה לשמוע את קול נשיפותיו

הוא יודע שידיעות כאלו יחייבו אותו - שהרי אם יש בורא, יש גם מטרה לעולם, ואם ישנה מטרה, מחובתו להוציא אי אלו אביזרים מתוך הבית, ולפעמים גם לשינוי סדרי החיים המתוכננים - ולכן אינו מוכן אפילו לבוא לסמינר ולקבל הוכחות בעניין. הוא גאה מכדי שיאות להיכנע לכך. "עבדא בהפקירא נחא ליה", הוא עבד ליצרים שלו, ומבקש להמשיך גם הלאה לחיות בהפקרות, ולפיכך הוא הולך בדרכי פרעה, ה'מזהה' מראש את ה'סכנה' ומתכחש למציאותה, עושה עצמו אלוה, ובראותו ניסים ונפלאות מתגלים למול עיניו נותר אדיש ואומר "לא ידעתי את ה'", "מי ה' אשר אשמע בקולו".

(מתוך 'הגדה של פסח' דורש טוב בהוצאת 'יפה נוף')

לתרומות ושותפות בהפצת הגליונות

055-400-77-20

או כתבו לנו למייל

A950850750@GMAIL.COM

יתושים ומעופפים שונים היו במקום, ואף אחד לא העז לצאת מחדרו ללא משחה לבנה שמרח על פרצופו, כדי לדחות אותם. פתאום הבחינו הבחורים בתופעה מיוחדת - רבי משה ישב בחוץ ורשם תשובות בהלכה, שום משחה לא היתה על פניו, ובאורח פלא אף יתוש לא התקרב אליו!

אחד מהם הרהיב עוז ושאל: ילמדנו רבנו, כיצד זה שאנו מתגרדים ללא הרף, למרות המשחה, ואילו הרב יושב, ואף יתוש אינו עוקץ אותו?

נענה רבי משה ואמר ברכות: הבא לי ילקוט שמעוני על ספר משלי, עלעל בו וציטט "גם אויביו... לרבות מזיקי ביתו, כגון פרעושים, זבובים ויתושים" (פרק טז). אחר הוסיף בענווה ובפשטות: נראה שהיתושים משלימים אתי כיון שהבורא רוצה בי.

על דרך יסוד זה - שלבעלי חיים אין בחירה משל עצמם - מבאר ה"אור החיים" הקדוש את עצתו של ראובן במכירת יוסף: ויכוח התנהל בין ראובן ובין אחיו האם יוסף חייב בדין או לא, ואם ראוי לפסוק עליו דין רודף על שהביא דיבת האחים רעה לפני אביהם. עמד, אפוא, ראובן והציע: "וידנו אל תהי בו" (בראשית לז, כז) - אנחנו בעלי בחירה, ויתכן שיש לנו בתת מודע כוונות נסתרות ואנו נוגעים בדבר. נשליך אותו, אם כן, לבור מלא בנחשים ונתבונן במתרחש עמו. מאחר שנחשים אינם בעלי בחירה, אם יעקצו אותו - אות הוא שהוא בר קטלא, ואם לא - הוא נקי. ואמנם, כשהשליכו את יוסף לבור והנחשים לא נגעו בו, הבינו כי מדובר באדם טהור.

החליט המלך לזרוק אותו לגוב האריות

כיוצא בכך ביאר האלשיך הקדוש לגבי דניאל. השרים קנאו בו, אולם המלך אהבו. כדי להכריע בעניין החליט המלך לזרוק אותו לגוב האריות, מבלי שידם תהיה בו, ואכן, האריות לא פגעו בדניאל בגוב האריות.

נמצא, אפוא, שאפילו גויים גמורים מכירים בכך, שכאשר חיות רעות אינן פוגעות באדם - אות הדבר שהוא רצוי לפני המקום ברוך הוא. כולם - לבד מפרעה הרשע.

כששומע פרעה את בקשת משה "שלח את עמי ויעבדני במדבר" (שמות ז, טז) הוא אינו מתפעל, כצפוי, מכוחו הנורא של משה, ובפיו הרע הוא אף עומד ומצהיר "לי יארי ואני עשיתני" (יחזקאל כט, ג). שחץ ורהב אלו הם עיקר קליפת מצרים - אך הם אינם קיימים רק במצרים!

תחושה זו, של אנוכיות ואגוצנטריות, המניחה את האדם במרכז, ומשעבדת לרצונו את כל העולם, היא כוח אגרסיבי המכלה עד היום כל חלקה טובה. היא מופיעה כסיסמה וכאידיאולוגיה של מפלגות השמאל: "האדם במרכז" ו"זכות הפרט", וכוללת סגידה לעולם הנוחיות והנהנתנות, החומרנות והמטריאליזם.

תחושות אלו מפריעות לקבלת עול מלכות שמיים ומסמאות את עיני האדם מכל גילוי אלוקי! וכך הוא אינו מוכן להודות בכך שיש נברא - ויש בורא, שהוא נוצר - ויש יוצר, שהוא מונשם - ויש מנשים!

בבית שבו התארחתי, משום מה תמיד היתה עקרת הבית מגישה לי את האוכל אחרון. כיון שתופעה זו נראתה לי מכוונת, היא הכאיבה לי ופגעה בי, אך כמובן לא שאלתי אותה על כך אף פעם...

על אישיותו המופלאה של הגה"צ רבי גדליה איזמן זצ"ל

אֵת כָּל אֲשֶׁר אָנִי דֹבֵר אֶלֶיךָ (ו' כט)

מפי השמועה... יש לנו כאן בישיבה בחור בודד, בעל אופי תמים, שבנוסף לכך הינו גם בעל בשר וכבד תנועה. במקום לסייע לו ולעזור לו, שמת אותו ללעג בעיני חבריו!...

היא הכאיבה לי ופגעה בי

"כשהייתי בחור צעיר", המשיך וסיפר, "למדתי בישיבת קלצק, וכמקובל בימים ההם אכלתי 'טֶעֶג' [ימים] יחד עם שני תלמידים נוספים אצל משפחה מקומית. משום מה תמיד היתה עקרת הבית מגישה לי את האוכל אחרון. כך היא נהגה בקביעות מבלי שידעתי את הסיבה לכך. כיון שתופעה זו נראתה לי מכוונת ועקבית - היא הכאיבה לי ופגעה בי, אך כמובן לא שאלתי אותה על כך אף פעם...

"אלא שבהזדמנות, כאשר שני התלמידים האחרים נעדרו מסיבה כלשהי, היא אמרה לי בנימה אישית: 'כעת אני יכולה לספר לך את האמת. אין לי שום דבר נגדך, אדרבה, הסיבה שאני מגישה לך את האוכל תמיד אחרון, היא משום שבניגוד להם, לך אני רוחשת הערכה וסימפטיה, ואילו להם קשה לי יותר מבחינה רגשית להגיש את האוכל... ולכן, דווקא משום כך, אני כופה על עצמי להגיש להם תחילה כדי לשבור את מידותיי, ולהכניע את התחושות שאני חשה כלפיהם'..."

בטון מוכיח ותובע הפטיר רבי גדליה באוזני הבחור הפוגע: "אלו היו מידותיה של אשה פשוטה מקלצק! ועכשיו לך תלמד מוסר!"... כמובן שלא היתה לרבי גדליה מטרה לספר סיפור אישי, ובוודאי לא היתה לו כל כוונה לשבח את עצמו. לדידו, המסר החשוב של הסיפור הזה הן המידות הטובות של אותה אשה פשוטה מקלצק, וכל שאר הפרטים טפלים לו לחלוטין. אך לעניינינו למדנו, כי כבר אז, בצעירותו, היה רבי גדליה בעל אישיות נאצלת, ואופיו והתנהגותו נשאו חן בעיני הבריות וכבשו לבבות.

תלמיד אחר מספר, כי פעם שאל את רבי גדליה האם נכון הוא שבחור צעיר יעבוד על תאוות האכילה וינסה להגביל את עצמו באכילתו. ורבי גדליה השיבו, כי עבודה על המידה הזו בגיל צעיר עלולה להעיב על השמחה בעבודת ד', ואם תחסר חלילה השמחה, הרי שכל עבודת האדם נמצאת בסכנה. בחור צעיר צריך להיות בשמחה, ולכן אם הוא מרגיש צורך בכך, ראוי ורצוי שאף ילך לקנות לעצמו 'גלידה' בחנות, אך שיאכל אותה בחדר ולא ברשות הרבים...

בד בבד עם שקידתו והתעלותו של רבי גדליה בסולם העלייה בתורה, החלו ניכרות אצלו כבר אז מידותיו הטובות; אצילות ונעימות הליכות, והתחשבות ורגישות מיוחדת לזולת. תכונות אשר אפיינו את ליבת אישיותו המופלאה במשך כל שנותיו, עד זקנה ושיבה.

שנים מאוחר יותר סיפר לאחד מתלמידיו בישיבת 'קול תורה' על מאורע שאירע לו בשנותיו בישיבת קלצק, אשר ממחיש את יפי מידותיו ונימוסיו האציליים כבר באותן שנים. מצידו של רבי גדליה היתה זו הנהגה חריגה ולא אופיינית לספר סיפור כעין זה על עצמו, והוא עשה זאת עקב מעשה שלא יעשה שאירע בישיבת 'קול תורה' בשנותיו הראשונות בישיבה, כאשר אחד הבחורים פגע אז בבחור חדש שהצטרף לשורותיה, ורבי גדליה השתמש בסיפור זה כתוכחה והטפת מוסר לפוגע.

הבחור שבא מקרוב היה עולה חדש שבלט בשונותו בישיבה. למרות שעולים חדשים כבר לא נחשבו אז לחריגים בנוף הישיבה - שקלטה בשנותיה הראשונות פליטים רבים ממדינות אירופה - הבחור הזה היה יוצא דופן. הוא היה תמים מהמקובל בהליכותיו ובהנהגותיו, ובהופעתו החיצונית הוא אף היה רחב-מימדים ומוגבל מעט בתנועותיו.

באחד הימים, בתחילת סדר מוסר, חפץ היה אותו בחור להיכנס למקומו על הספסל הקבוע לו בבית המדרש. אולם במושב החיצוני של הספסל ישב בחור בשם דוד, וכדי שיוכל הבחור החדש להגיע למקומו, היה על אותו דוד לקום ממקומו ולאפשר לו לעבור. אלא שהוא החליט להתחכם לבחור וסימן לו להיכנס ולזחול מתחת לשולחן כדי להגיע למקומו. הבחור, בתמימותו, גחן לכיוון הרצפה וזחל ודחף את עצמו מתחת לשולחן אל מקום מושבו, בעוד דוד ובחורים נוספים אחרים שהבחינו במתרחש מחייכים וצוחקים למשובתו.

על פי אמות המידה המוסריות היה זה מעשה שלא יעשה, ובלתי אפשרי היה מצידו של רבי גדליה להבליג על כך. אי לכך, מיד בתום תפילת מעריב הוא קרא לאותו דוד ואמר לו כדברים האלה: "כאשר התמניתי כאן למשגית, עבר אתי ראש הישיבה רבי ברוך קונשטט על רשימת התלמידים, ודיווח לי על כל אחד מהם; על תכונותיו, מעלותיו וחסרונותיו, אך לגביך היתה לי היום הזדמנות מצוינת להכיר את מידותיך 'הטובות' באופן בלתי אמצעי ולא

בתוך הדברים ציין עובדה כלשהי מימות קלצק. כשלעצמה היא אמנם עובדה פשוטה, אך גם היא מלמדת על טוב ליבו ורגישותו לזולת כבר אז, בראשית דרכו. וכך הוא סיפר:

”הרי הייתי בן יחיד להורי, ובבחרותי כשעזבתי את ביתי בורשא והלכתי ללמוד בישיבת קלצק, היתה אמי שולחת לי לעיתים מזומנות חבילות מזון, ובהן מעט עוגיות ביתיות וכדומה, מה שהיה באפשרותה לשלוח בתנאי חייהם הקשים. היא רצתה לתת לי אוירה ביתית ולחמם את ליבי... והרי אני לא אמור לחשוב רק על עצמי, ויש לכבד גם את החברים... מה עשיתי? ישבנו על גבי המיטות ב’סטאנציה’ [אכסניה] שבה ישנו, ואכלנו יחד את העוגיות בשמחה... כי בחורים צריכים להיות שמחים!”

הוא קרא לפתע ל’חברותא’ שלי בסימון אצבע

אחד התלמידים המפורסמים, של רבי גדליה היה הרב ישראל מאיר לאו, והוא סיפר:

”מאה בחורים היינו בשנת תש”י בבנין של ישיבת ‘קול תורה’ ברחוב אוסישקין, רבי גדליה היה המשגיח של כולנו. מה אומר ומה אדבר, הוא היה הפדגוג הגדול ביותר שהכרתי מימי. בכישרון ובסייעתא דשמיא שהוענקו לו משמים הוא הכיר כל בחור הרבה יותר טוב ממה שהבחור הכיר את עצמו.

”זה התבטא בכך שלכל אחד הוא דיבר בשפה אחרת, כדי להוציא אל הפועל את הכוחות שגלומים בו. לדוגמא, אם ידע על משהו שכאשר יגידו לו מילים טובות הוא יסתפק בזה ולא יתאמץ להתעלות בתורה ויראת שמים, היה מדבר אליו בשפה קשה ותובעת. כך גם להיפך, אם ידע על משהו שישבר ויפגע אם ישמע דברים קשים כגידים, הוא היה מדבר אליו בִּרְפוּת ומקרבו בימינו.

רגיל אני לספר בבחינת ‘בדידי הוי עובדא’, הוא היחס השונה שקיבלנו אני ועמיתי ל’חברותא’ על אותה עבירה ממש. ה’חברותא’ שלי היה בחור יקר שהגיע מבני-ברק, מבוגר ממני בשנה, בן להורים שעלו מבגליה. רוב זמן שהותינו יחד הקפדנו ללמוד, אך כדרכם של נערים קרה שלאחר כמה שעות לימוד, החלפנו איזו מילה וצחקקנו קמעה. רבי גדליה היה צופה את הליכות מאה הבחורים שלמדו בישיבה, ממקום עמדו ליד ארון הספרים, והשגיח על מעשינו.

”באחד מאותם רגעים של קלות ראש, הוא קרא לפתע ל’חברותא’ שלי בסימון אצבע, וכאמון על מניעת ביטול תורה הוא הטיף לו מוסר בעקבות הצחקוק או הפטפוט. אבל כאמור הרי לא רק הוא פסק מדברי תורה, גם אני עסקתי בדברי שיחה, ולי המשגיח לא קרא לנזיפה. הרהרתי והפכתי בשאלה: מדוע המשגיח לא נזף בי? האם אני זוכה ליחס מועדף בשל היותי יתום? האם משום שלעמיתי החברותא יש הורים הוא רק ננזף?

”למחרת, כשעברתי ליד ארון הספרים, בסמוך לרבי גדליה, הוא פנה אלי ואמר לי: ‘ישראל מאיר, כדאי לך להקפיד יותר על הימנעות מדברים בטלים, במיוחד אם חלילה וחס מעורב בהם אבק של לשון הרע או רכילות’. הוא דיבר איתי בקול מלטף,

כידיד שמעניק עצה טובה לאיש אהוב. כה שונה היה קולו מטון הדיבור שלו ‘זכה’ ה’חברותא’ שלי אמש בשעת מעשה.

”שנים ארוכות אחר כך, סיפר לי רבי גדליה על שהביאו לנהוג בנו איפה ואיפה, לכאורה. הוא סיפר על ביקורו לימים של החברותא שלי, בישיבה, ובו פתח הוא עצמו, רבי גדליה, בשיחה על ימים עברו ואמר לו: ‘אתה ודאי נוטר לי בלבך על שאותך הוכחתי בתוכחות מוסר אודות ביטול תורה ובחברך לא גערת. אלא שאני במידת ההבנה הצנועה שלי נהגתי. אילו הייתי אומר לך אז: ‘אתה בסדר, אבל אתה צריך להיות עוד יותר בסדר’, הייתי אומר לעצמך: שלום עליך נפשי, די לי שאני בסדר, אפילו המשגיח אמר לי זאת ודי לי בזה... והייתי ממשיך בדרכך. לך היה צריך להגיד דברים קשים כגידים כדי לנער אותך מאדישותך’.

”אך ה’חברותא’ שלך – הוא ההיפך הגמור ממך. הוא עלול היה ליפול לדכדוך אילו גערת בו, ולהיפלט החוצה בשל גערת. הרי לא היו לו אב ואם שיאמרו לו כי הישיבה היא המקום המתאים לו מכל, ולשם חייב הוא ללכת. הוא לא היה חייב לאף אחד בעולם דבר וחצי דבר. אילו הייתי גוער בו קשות, הוא היה עלול לתת גט כריתות לכל הענין. חובתי היתה לשומרו בחממה ולטפחו.

”זאת היתה תורתו החינוכית של רבי גדליה”, מסיים הרב לאו את שיחו, “המשגיח האחראי על מאה בחורי הישיבה בתקופתי. כאמור, הוא לא למד מעולם פסיכולוגיה וחינוך, אבל היו לו נסיון וידע והבנה עמוקה בתחום, ובעיקר אהבה ורגישות עצומה לבני אדם, והם שהנחו את דרכו בשדה החינוך”.

(מתוך הספר ‘רבי גדליה’ בעריכת הרב בנימין גינזבורג)

"המשגיח", גמגם החברותא, "שהוא במקרה גם שכן של ההורים שלי, תפס אותי לשיחה נוקבת. הוא שאל אותי בזעזוע: 'עם כזה בחור אתה לומד?! מה?!'".

מונולוג מרטיט של ת"ח, שכמעט נשבר, והרגע שבו נבנה מחדש ע"י ראש הישיבה מרן הגאון רבי משה שמואל שפירא זצוק"ל

מאת: אלחנן נתן ליכטיג

אני לא רוצה שידברו עלי... ידעתי על מה אני מדבר; עינים הפקוחה והחשדנית של המשגיחים כבר נחה עלי בעבר, וביקשתי רק שקט כדי להתחיל ללמוד ולגדול בתורה.

למרבה ההפתעה, השידוך הצליח. הלימוד קלח, הסוגיות התבהרו והרגשתי שאני לומד טוב, זה גרם לי להמשיך לעשות 'שטייגען' גם בהמשך היום והרגשתי שאני עולה על דרך המלך. אבל האידיליה הזו החזיקה מעמד שבועיים בלבד.

יום אחד ניגש אלי החברותא, פניו נפולות ועיניו מושפלות. "הלימוד שלנו מצויין, אבל אין לי ברירה ואני חייב להפסיק ללמוד איתך", הוא אמר בשקט. לא הבנתי. לחצתי, ביקשתי הסבר, עד שהאמת המרה יצאה לאור.

"המשגיח", גמגם החברותא, "שהוא במקרה גם שכן של ההורים שלי, תפס אותי לשיחה נוקבת. הוא שאל אותי בזעזוע: 'עם כזה בחור אתה לומד?! מה?!'".

המשפט הזה פילח את ליבי כמו סכין. 'עם כזה בחור אתה לומד?! במילים ספורות, המשגיח הזה לא היה לו דבר וחצי דבר להגיד עלי, כי למדתי יום ולילה באותו זמן. אבל המילה הזאת מחקה אותי. התברר שלמרות המאמץ לפתוח דף חדש, זה לא עבר טוב אצל המשגיח. אותו משגיח, שכבר מהיום הראשון הרגשתי שהוא סימן אותי שלא מתאים למקום זה, החליט לשמור על הבחורים ממני.

'עם כזה בחור אתה לומד?!' רדף אותי

התרסקתי לחלוטין. הרגשתי שאין לי סיכוי. נכון, אסור לקבל לשון הרע, לא בטוח שזה מה שהוא אמר, אבל לחשוש מותר. נשארתי לבד. למדתי לבד, הסתובבתי בתחושת נרדפות נוראה, וכך העברתי שנתיים קשות של בדידות וכאב. והמשפט הזה 'עם כזה בחור אתה לומד?!' רדף אותי.

דרך אגב, במשך השנתיים אלה המשגיח התייחס אלי כ'אויר' לא הייתי קיים עבורו בישיבה. אחרי יותר משנתיים שהתבזבזו לריק, גמלה בליבי ההחלטה: אני חייב לברוח. חייב מקום חדש, נקי, רחוק מהעיניים הבוחנות ולא יכול להיות במקום שלא רוצים אותך.

הבחירה נפלה על ישיבת "באר יעקב", בראשותו של מרן הגאון הגדול רבי משה שמואל שפירא זצוק"ל. הגדלות בתורה ושיעוריו הידועים, בנוסף למיקום המרוחק מעט מהמולת בני ברק וירושלים נראה לי כמו המפלט האחרון.

הגעתי לתחילת "זמן קיץ", לשיעור ג'. הלב היה מלא חששות,

בעקבות הכתבה בשבוע שעבר על דמותו המאירה של רבי שמעון זיבלד זצ"ל, הוצף המדור בתגובות חמות ובסיפורים למכביר. אולם סיפור אחד, שהגיע מתלמיד חכם ותיק, תפס את ליבי במיוחד. אני בוחר להביא את הדברים בעילום שם, ואף לטשטש מעט פרטים מזהים וזמנים, כדי למנוע חלילה פגיעה, שהרי ב"דיני נפשות" ובטהרת הלשון עסקינן.

"אני רוצה לקחת אותך ארבעים שנה אחורה", פתח אותו יהודי את סיפורו, וקולו רעד מעט.

הכתבה שלך, פתחה משהו בליבי. אני קורא את הדברים, והדמעות עולות מעיניי. הרגשתי חובה פנימית להתקשר ולספר את הסיפור שהוא בבחינת "דיני נפשות", כדי להמחיש את ההבדל הדק - כחוט השערה - שבין בנייה להריסה.

אני רוצה לקחת אתכם כארבעים שנה אחורה. היום ב"ה אני יושב באהלה של תורה, אבל הדרך לשם כמעט ונחסמה.

הייתי אז בחור צעיר, בתחילת דרכי ב"ישיבה גדולה" במרכז הארץ. הישיבה ההיא קיבצה לתוכה פסיפס מגוון של בחורים, ומקום מגורי היה בתפר שבין בני ברק לרמת גן. הסגנון שלי היה, איך נגדיר זאת בעדינות? קצת יותר "מודרני" (אולי הייתי קצת מודרני במושגים של אז, אבל לא ח"ו מקולקל במשהו, אחרת, לא הייתי מתקבל לישיבה הזאת). הגעתי לישיבה עם הרבה רצון טוב, חיפשתי חברותא בנרות, אך לצערי, לא מצאתי מישהו כלבבי.

בסופו של דבר, אני מסתכל איזה בחור פנוי ולומד לבד, ומתברר כי החברותא היחידה שנותרה פנויה היה בחור מזן אחר לגמרי. בחור "פרומר" אמיתי, וגם נראה ככה... חי ומכיר רק תוך ד' אמות של בני ברק. לא ממש דומה לי, אבל החלטתי לפתוח איתו בשיחה.

אזרתי אומץ והצעתי: 'אולי... בוא נלמד יחד

הלא יאומן קרה, אחרי 2 דקות של שיחה איתו הבנתי שהוא בחור יקר ומלא תוכן תורני, חי את הקב"ה, ומיד נשביתי בקסמו. החלטתי לעשות מעשה.. אזרתי אומץ והצעתי: "אולי... בוא נלמד יחד, שנינו הרי ללא חברותא.. הוא קצת היסט, אבל אמר 'אפשר לנסות'. כדי למנוע בעיות אמרתי לו בוא נסכם שאנחנו לא מדברים מילה וחצי מילה מלבד הלימוד. שום השקפה, שום נייעס, כלום.

אך גם מלא תקווה. התחלתי את הזמן ביום רביעי, מצאתי חברותא, והכל היה נראה, ברוך השם, רגוע.

הראש ישיבה קורא לך בחוץ

ואז הגיעה השבת הראשונה.

ליל שבת קודש. התפילה בהיכל הישיבה הסתיימה בהתרוממות. אני צועד לכיוון חדר האוכל, בחור חדש, זר, מנסה להבין את הניואנסים, איפה יושבים ומה עושים כאן בשבת בישיבה. לפתע ניגש אלי בחור ואומר לי: "הראש ישיבה קורא לך בחוץ".

הרגשתי שהדם אוזל לי מהפנים. פיק ברכיים ממש. המחשבות החלו לרוץ בטירוף של חרדה: מה עשיתי? הרי אני כאן רק שלושה ימים! לא דיברתי עם איש, שמרתי על עצמי בקנאות... ואז הכתה בי ההבנה המבעית: זה הגיע גם לפה. ה'עם כזה בחור אתה לומד? ההוא, בטח השיג אותי. ה"שם הרע" רודף אחרי עד באר יעקב.

"זהו", אמרתי לעצמי, "הסיפור נגמר".

עוד אני עומד המום, מנסה לנשום, ומגיע בחור שני, נסער יותר: "נו, הראש ישיבה קורא לך בחוץ!". התברר שעד שהבחור הראשון איתר אותי, שמו לב עוד כמה בחורים שהראש ישיבה ממתינ בחוץ, ונלחצו. ראיתי שבחורים מסביב מתחילים להתלחש ולהצביע. הרגשתי שחבר עלי עולמי. בלית ברירה, הראש ישיבה מחכה, יצאתי החוצה אל החשיכה.

בחוץ עמד הגאון האדיר, רבי משה שמואל שפירא זצוק"ל, מוקף בבניו (שלימים נודעו כראשי ישיבות חשובים). הראש ישיבה הביט בי...

אבל במקום פנים זועפות, ראיתי חיוך. חיוך רחב, מאיר, כזה שממס חומות.

"למה אתה לא מגיע?", שאל הראש ישיבה ברכות של אבא אוהב. עוד אני מנסה לגמגם תירוץ, והוא ממשיך: "בסך הכל עשית לי רושם של בחור טוב בימים האלו. אני רוצה להזמין אותך אלי לסעודת ליל שבת".

הלם מוחלט.

אני? לסעודה אצל הראש הישיבה? עכשיו?

המוח שלי לא הצליח לעבד את המהפך הקיצוני הזה. מדחייה ופחד לקירוב כזה עצום. ומיד תקפה אותי חרדה חדשה: "מה אני אעשה שם? לא הכנתי 'חבורה', לא פלפול, על מה אדבר איתו? ואם הוא ישאל אותי מה הבנתי מהשיעור שלו? הרי הוא ענק שבענקים, ואני סתם בחור פשוט..."

יהיה לך קל, אל תחשוש, אני איתך

עודני עומד קפוא, החבורה הקדושה החלה לנוע לבית הרב. אחד הבנים של הראש ישיבה, שקלט בחושיו המחודדים את המבוכה וההלם שלי, ניגש אלי, הניח יד חמה על כתפי ולחש: "אל תדאג.

מדי פעם אבא מזמין בחורים. יהיה לך קל, אל תחשוש, אני איתך". וכך, נבון ומבולבל, מצאתי את עצמי יושב בשולחן השבת של רבי משה שמואל שפירא.

אני מודה: לאכול - לא הייתי מסוגל. הגרון היה חנוק. אני גם לא זוכר מה הגישו שם. זמירות השבת ודברי התורה לא נקלטו במוחי, אבל דבר אחד צרוב בנשמתי באש עד היום: החיוך האבהי. במשך כל הסעודה, הראש ישיבה לא בחן אותי ולא הקשה קושיות. הוא פשוט התעניין. שאלות פשוטות של אבא אוהב: מי אני? מהיכן משפחתי? איך אני מסתדר בישיבה? אתה מרוצה מהחברותות? חום אנושי פשוט שכל כך היה חסר לנשמה הפצועה שלי.

הסעודה הסתיימה. חזרתי לישיבה, נכנסתי לחדר, ונפלתי על המיטה בבכי תמרורים. כל המתח של השנתיים האחרונות, כל העלבון הצורב מהמשגיח ההוא, הכל התפרק בדמעות של שחרור. באותו רגע הבנתי פתאום מהי גדלות אמיתית. ראיתי את היכולת של אחד מגדולי הדור לרדת אל בחור פשוט, מבוהל, ולהרים אותו מאשפתות בחיוך אחד ומאור פנים, בלי שהוא יודע כלום על מה שמתחולל בתוכי.

ומאז? הכל השתנה.

מאותו יום דבקתי בראש הישיבה בעבודות אהבה. הביטחון העצמי חזר אלי, התחלתי ללמוד בשקיקה מתוך שמחה, והתעליתי לאין שיעור. המשגיח ההוא כמעט כיבה אותי במילה רעה אחת... מרן הגאון הגדול וחסר מועצת התורה רבי משה שמואל שפירא זצוק"ל, הדליק את נשמתי מחדש במילה טובה אחת.

עברו מאז למעלה מארבעים שנה. הקמתי משפחה לתפארת, ראיתי עולם, אבל אני רוצה להגיד לכם: אני לא זוכר רגע של התרגשות בחיי כמו הרגע ההוא בחוץ, בחשכה של באר יעקב, כשהפחד התחלף באהבה גדולה של ענק התורה.

וזהו המסר שלי אליכם: יש שמחפשים את 'עם כזה בחור אתה לומד?' ויש שמחפשים מה להגיד ללב שלך. שנזכה תמיד להיות מהבונים.

(לתגובות והארות: ניתן להשאיר הודעה בטל: 073-345-30-95 או כתבו ל: A950850750@GMAIL.COM)

ראיתי דבר נורא ב'כתב סופר'

פנינים מהגה"ח רבי מנשה ישראל רייזמאן שליט"א

ואיך ישמעני פרעה ואני ערל
שפתים (ו' יא)

ראיתי דבר נורא ב'כתב סופר', כי הנה משה רבינו היה כבד פה וכבד לשון, וכתב הרמב"ן שאילו היה משה מבקש מהקב"ה שיתרפא פיו ולשונו, היה תיכף מתרפא, ולכן רימז לו הקב"ה 'מי

שם פה לאדם', כלומר, נו משה, תבקש ממני שארפא אותך ומיד תתרפא. אך משה רבינו לא התפלל על כך. שאין התפילה אלא כשאדם בצער, משה רבינו לא הרגיש צער כלל בזה שהוא כבד פה וכבד לשון, ולכן לא התפלל. וביאר ה'כתב סופר' שהיה ירא על עצמו שתזוז דעתו עליו אם יהיה מנהיג ישראל עם פה בריא, לא די שהוא מנהיג כל ישראל, עוד יהיה גם חזן נאה, ויוכל להתפלל לפני העמוד בחזנות שהכל יתפעלו ממנו, לזאת היה שמח שהוא כבד וכבד לשון. האיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, אדרבה מה שהוא בעל מום בטבעו, גורם לו לב נשבר, על שאינו שלם בתכלית השלימות.

ו'כתב הכת"ס', שאילו היה משה רבינו מתפלל לרפאות את פיו, אזי לא היו צריכים האנשים המבקשים את נפשו למות, שהכל היו זוכרים אותו ככבד פה, ואילו עתה בא אדם חדש שמדבר בלשון רהוטה ונאה, לא היה עולה על דעתם שזהו אותו משה הבחור שהיה כבד פה וכבד לשון, שהרג את המצרי. וזה שנאמר ויאמר ה' אל משה במדין, לך שוב מצרים, כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשו, לא אמר לו כן בחורב, ששם עדיין היה הקב"ה מרמז לו שיתפלל לרפואת פיו, ואילו היה מתרפא לא היה צריך לסבב סיבות להמית את דתן ואבירם, י"א ע"י צרעת וי"א ע"י עוני, אך לאחר שמשה רוצה להישאר מגמגם בלשונו כדי להיות עניו ושפל רוח, לכן סיבב הקב"ה שיוכל לשוב ע"י שמתו כל רודפיו.

ובמדרש פ' דברים כתוב שבסוף ימיו ריפא הקב"ה את פיו של משה, שבסוף ימיו כבר לא היה מתיירא שלא יתגאה ע"י דיבור פיו.

(גליון 434 שיעורים תשע"ט)

בני ישראל הכשרים לא מכרו מים למצריים

מאוצרותיו של הרב חנניה צ'ולק שליט"א

ולא יכלו מצרים לשותות מים מן
היאר (ו' כ"א)

כתב ה'דברי יואל': בוודאי הכשרים מבנ"י, שאמונתם שלמה בה', לא היו מוכרים מים למצריים שהשתמשו בהם להכחיש נסי ה' ומעשי משה ואהרן, ורק אלו שהתחברו למצרים וחרטומיהם, הם מכרו מים למצרים. ובזה מבוארים

דברי הגמ' (ברכות ט) עה"פ 'דבר נא באזני העם וישאלו כלי כסף וכלי זהב', שאין 'נא' אלא לשון בקשה, הזהירם שלא יאמרו הצדיק אברהם 'ועבדו ועינו אותם' - קיים בהם, ואחרי כן יצאו ברכוש גדול - לא קיים בהם, דלכאורה קשה, הלא כבר העשירו בנ"י במכת דם, ולפי הנ"ל מובן, שלא העשירו רק אלו שהתחברו למצריים וחרטומיהם. (יפה נוף).

הצפרדעים קוראים ואומרים להם 'בואו ושתו ואל תתייראו'

ותעל הצפרדע (ח' ב')

צפרדע - הוא נוטריקון 'צפור דעה', שבשעה שהעופות צמאים ובאים לשתות מהנהרות והאגמים, הצפרדעים קוראים ואומרים להם 'בואו ושתו ואל תתייראו', ונראה ללמוד מוסר ודעת מהצפרדע, מי שיש לו בור מים בחצרו או מעיין בשדותיו, יעשה חסד עם שכניו ועוברים ושבים ויניח להם למלא מים ולא יהיה כועס עליהם, ובפרט כשבאים לצורך שתיה והוא צריך המים לכביסה, או לנקות ביתו, צריך להקדים לאחרים שישתו. ואם יראה זקן או חלש או קטן שאינו יכול לשאוב כי הדלי גדול וכבד והבור עמוק, ימחל על כבודו וידלה וישקה, ויעשה כחונניא איש שיחין. וכדאמר רבי עזריה: כח הצדקה יש ללמוד משלום בן תקוה מגדולי הדור שעשה צדקות בכל יום. היה ממלא חמת מים, ויושב על פתח העיר, וכל שבא היה משקהו ומשיב נפשו, ובזכות זה שרתה עליו שכינה (רבי חיים פאלאג'י: צדקה לחיים תר"ו).

(מתוך עלונו של הרב צ'ולק תשפ"ה)

ויש להבין, האם לחול יש נשמה?

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א על הכרת הטוב

אָמַר אֵל אֶהְרֶן נִמָּה אֶת מִסְדָּר
וְהָאֵת אֶת עֵפֶר הָאֶרֶץ (ח)

רש"י מביא את דברי רבותינו, "לא היה העפר כדאי ללקות על ידי משה, לפי שהגן עליו כשהרג את המצרי ויטמנהו בחול, ולקה על ידי אהרן".
בפרשת שמות מסופר, שמושה ראה איש מצרי מכה יהודי מאחיו, "ויטמנהו בחול".

ויש להבין, האם לחול יש נשמה? האם מרגיש הוא בצער כלשהו או לחלופין בכבוד שמעניקים לו? מה אכפת לו אם הכינים שרוחשות עליו תגענה מכוח הכאתו של משה?

בצעירותי, כשלמדתי בחיפה בישיבת "תפארת ישראל", זכינו לשמוע שיחות מפי ראש הישיבה רבי מאיר רובמן זצ"ל. חידד הרב את השאלה הנ"ל, ואז לימד אותנו עומק נוסף ביסוד הגדול של הכרת הטוב:

חיוב הכרת הטוב אינו דווקא להחזיק טובה לאותו אדם שהיטיב לנו. אמנם יש עניין להחזיר לו טובה, אבל רואים מדברי המדרש שסיבת הכרת הטוב אינה כדי שעושה הטובה לא ייפגע, שהרי החול אינו מבין שעושים לו טובה, א"כ מה העניין להכיר טובה לדומם - למים ולעפר?

אמר הרב רובמן: נכון שהדומם אינו מושפע מהכרת הטוב שלנו, אך חובת הכרת הטוב היא עבור האדם בעצמו, שהוא לא ירגיש כפוי טובה!

עניין הכרת הטוב אינו מבחינת תגמול למי שעשה לי טובה, אלא שאני בעצמי ארגיש שהדבר הזה עשה לי טובה, אין זה מן הראוי שלא אחזיר לו טובה, או שאזיק לו.

ואם הוא דומם שאינו מרגיש בכך?

לא הוא הסיבה, אלא עליך להתרגל להכיר טובה לכל חפץ ולכל אדם, כדי שהנפש של האדם תהיה רגישה, שיהיה לה את הרגש הנפלא הזה של הכרת הטוב.

לומדים אנו מכך, כי עניין הכרת הטוב הוא מעלה בנפש האדם! הנפש של האדם צריכה להתעלות ולהכיר טובה, לכל דבר שעל ידו נעשה לו טוב.

(מתוך 'משכני' בהוצאת 'יפה נוף')

מה קורה כשכל כלי הרכב במדינה מפסיקים לנוע ביום אחד

הרב שלמה קולדצקי שליט"א עם פניני הפרשה

וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל ה' עַל דְּבַר
הַצִּפְרָדִּים. (ח)

יש להקשות מה הטעם בכל המכות כתוב ויעתר, ואילו בצפרדע כתוב ויצעק? וי"ל, אומר השפתי חכמים, כיוון שבצפרדעים היה רעש גדול שהם קרקרו חזק כמבואר בחז"ל (רש"י

ז טו), ולכן כדי להשמיע לאוזניו כדין כל תפילה שצריך לכתחילה שישמיע לאוזניו (שו"ע או"ח קא) הוצרך לצעוק.

דְּבַר כָּבֵד מְאֹד (ט)

מכת דבר ממבט ראשון היא נראית מכה מאוד קלה, בס"ה הקב"ה השמיד להם את כל הבהמות, וכן משמע לכאורה במדרשים שלא האריכו בזה כ"כ. אלא שההתבוננות בפסוק מראה שהתורה האריכה בזה מעבר לכל מכה, שהתורה היתה יכולה לכתוב במקנך לבד שזה כולל את כל בעלי החיים, ולשם מה הוצרכה התורה לפרט. וגם הפסוק מסיים דבר כבד מאוד, משמע שהמכה היתה כבדה, וכן איתא בחז"ל 'ביד חזקה' זה הדבר, משמע שדבר זאת המכה הכי חזקה ששם נראה יד ה' יותר מהכל, וצ"ע מדוע?

וי"ל שכשמתבוננים רואים שהמכה היתה קשה מאוד למצרים, היא פגעה והחריבה וקלקלה את כל אורחות החיים של המצרים וכפי שמבואר בפסוק. דבר ראשון זה פגע בסוסים, שהיו משמשים לרכיבה (ולהמחשת הדבר נתאר לעצמנו מה קורה כשכל כלי הרכב במדינה מפסיקים לנוע ביום אחד). נמשך הלאה, חמורים. החמורים הם האמצעי לביצוע ההובלות. ביום אחד משתבשת האפשרות להוביל חבילות ומטענים וכל המסחר מושבת. הלאה: גמלים. הגמלים משמשים ככלי תחבורה למרחקים (כמו אניות ומטוסים). הלאה: בקר. הפגיעה בבקר משבשת לא רק את אספקת החלב לשתייה והבשר לאכילה. עם הבקר היו גם חורשים ועושים את שאר עבודות השדה - והנה מגיעה מכת דבר וכל הפעילות במדינה נעצרת, כמו הפסקת חשמל כללית שמשביתה את כל המפעלים. ובנוסף לכל אלו הדבר פוגע גם בצאן. מהצאן היו עושים את החוטים והבגדים וכעת הופסק כל הייצור של הבגדים והחוטים. אכן, 'ביד חזקה' זה הדבר. כי הדבר שיבש למצרים את עמוד השדרה הכלכלי והמחיה שלהם. (האיחוד בחידוד)

(מתוך עלונו של הרב שלמה קולדצקי וארא תשפ"ה)

שעה לפני כניסת השבת ולמשגיה של ישיבת לייקווד, הגה"צ רבי מתתיהו סלומון זצ"ל כאבו השניים

היה זה שעה לפני כניסת השבת ולמשגיה של ישיבת לייקווד, הגה"צ רבי מתתיהו סלומון זצ"ל כאבו השניים. הוא התקשר לרופא השניים היהודי המקומי ואמר לו: "אני יודע שזו שעה קשה, עוד מעט שבת, אבל מה אעשה וכואבות לי השניים. האם אתה מוכן לפתוח בשבילי את הקליניקה ולטפל בי לפני שבת?" והרופא הסכים. כשהגיע לקליניקה, שאל אותו הרופא: "מה רמת הכאב שאתה מרגיש בשניים? תדרג מ1 עד 10".

"2", השיב רבי מתתיהו. והמשיך: "אני רואה שאתה מתפלא. אגיד לך אני בעצמי גם את ה'ואם תאמר' שעולה בדעתך לשאול, וגם את היש לומר' שיש לי להשיב. אתה מתכוון לשאול אותי: בשלמא אם היית אומר לי שדרגת הכאב 8 או 9, וקל וחומר 10, אני מבין שאלו כאבים נוראים המצדיקים לבוא ולפתוח את הקליניקה לפני שבת. אבל אם זה בדרגה 2 בלבד - לוקחים שני אקמול או אופטלגין והולכים לבית הכנסת, לא מתקשרים לרופא ואומרים לו שבמקום לשים את המרק על הפלטה לבוא לפתוח את הקליניקה, ולהגיע מהקליניקה ישר לבית הכנסת! מה קרה? מה הלחץ?"

"ועכשיו אומר לך את ה'ויש לומר', המשיך ר' מתתיהו. "התשובה היא שלא באתי בשבילי! אלא, שאחרי תפילת מעריב, מגיעים המון אנשים מכל הקהילות בלייקווד, להגיד לי 'גוט שבת', לברך ולהתברך, ואני נוהג להשיב

להם עם כל הגישמאק, עם כל השמחה, עם חיוך רחב, ולפעמים אפילו מצליח להתעניין במילה או שתיים על הרגשתם. כל זה כדי לתת לאנשים הרגשה טובה. כתוצאה מכאב השניים, החניכיים שלי תפוסות, אני בקושי יכול לענות, ואז כשיחזור היהודי לביתו יאמר לאשתו: תשמעי! המשגיה לא האיר לי פנים היום, בקושי ענה לי בחצי פה. מי יודע, אולי הוא כועס עלי, אולי ראה על המצח שלי איזו עבירה שעשיתי!... בקצור הרסתי לו את השבת".

"תאמין לי!" סיים המשגיה, "לא באתי לכאן בשבילי, באתי בשביל כלל ישראל, שלאנשים תהיה הרגשה טובה, שאוכל לחייך ולענות להם כמו שצריך, בפה מלא ורחב, שיראו את השניים, שיראו את החיוך, לתת לאנשים הרגשה טובה".

אי! אי! אי! כמה נפלא הסיפור הזה! כמה חשוב להעניק תשומת לב חמה ונעימה לזולת. אם זה באמירת מלה טובה ואם זה בלחיך לעברו חיוך רחב. זה פשוט מחיה נפשות! כשאדם מרגיש שמתייחסים אליו באהבה ובכבוד, שהוא איננו 'שקוף' זה נוסך בו כוחות אדירים לצעד במשעול החיים בביטחון ובהצלחה.

סיפור זה סיפר גיסו של רבי מתתיהו, הגאון רבי אהרן דוד דונר שליט"א, ואמר שהיה שווה לבוא מלונדון רק בכדי לפרסם את הסיפור הזה.

(מתוך הטוב, הטוב, הטוב, בהוצאת 'פה נוף')

סיפור מהחזו"א על חתן ושלוש דרשות

סיפר רבינו שר התורה, שהחזו"א סיפר, שפעם היה חתן שהיה צריך שלש דרשות, לתנאים לאופרוף לחתונה.

דרשה ראשונה אביו הכין לו. כתוב 'זיכר יוסף את אחיו והם לא היכירוהו', למה הם לא היכירוהו התירוץ היה לו זקן. דרשה שניה, כתוב אלה תולדות נח נח איש צדיק. הרי פתחת בתולדות של נח, ושוב חוזר מדבר עליו. התירוץ, קודם לדבר עליו אח"כ על הבנים. דרשה שלישית, תהילים ל"ה ו' דרכם חשך וחלקלקות ומלאך ה' רודפם'. אם דרך חלקה וחושך, למה צריכים מלאך שירדוף. אלא התירוץ, לשבור להם את הראש והרגלים.

החתן שלא היה חכם אמר בחתונה: המלאך ששבר את הראש והרגלים, איך קראו לאבא שלו, אלא התירוץ, כאן היה לו זקן כאן לא.

והחזו"א התכווין במשל זה לומר ביקורת על אחד שכתב שטיקל תורה שכך זה היה נראה.

(הגאון רבי גדליה הונגיסברג שליט"א מתוך 'להידיבק')

מיהו בעל מחלוקת שמובא בפרשה?

שינון הפרשה
לפי סדר הא'-ב'.

התשובות בסמוך לשאלות.

- א. הפה של משה ? אהרן.
- ב. באיזה מכה התאחדו שני נוגדנים? ברד היה בו אש ומים.
- ג. מה מילאו הצפרדעים את כל ה? גבול.
- ד. איזה מכה היתה בעצים ובאבנים? דם.
- ה. מה עשו המצרים לצפרדע שיצאה מהיאור? היכו.
- ו. פרוש למילה והפלת? והפרשת.
- ז. מה עשה משה לפיח הכבשן? זרק השמימה.
- ח. מה עשה ה' ללב פרעה? ח יזק.
- ט. איך התורה קוראת למילה עדיין? טרם.
- י. מי הוא פוטיאל? יתרו.
- כ. באיזו מכה ראו המצרים את אצבע אלוקים? כינים.
- ל. ה' הכביד את? לב פרעה.
- מ. ולא שמעו אל משה? מקוצר רוח ומעבודה קשה.
- נ. באיזו זרוע הקב"ה הוציא את בני ישראל? נטויה.
- ס. מכת דבר פגעה ב? סוסים.
- ע. מה היה משה? ערל שפתים.
- פ. בן אליעזר? פנחס.
- צ. מי נכנס לתנור? צפרדעים.
- ק. בעל מחלוקת שמובא בפרשה? קרח.
- ר. מה היה מהדגים לאחר שמתו? ריח רע.
- ש. בן כמה היה משה כשבא לפרעה בן? שמונים.
- ת. איך נקרא נחש? תנין.

(מתוך עלונו של הרב שלמה קולדצקי וארא תשפ"ה)

כי פניו נהפכים למראה פני חיה רעה

ותע' הצפרדע (ח' ב')

וברש"י צפרדע אחת היתה והיו מכין אותה והיא מתזת נחילים נחילים של צפרדעים.

ותימה גדולה הרי המצרים לא היו טפשים, הם היו העם הכי חכם שהיה אז, א"כ כשהם רואים שמכל מכה יוצאים עוד ועוד צפרדעים, למה הם ממשיכים להכות?

אומר הסטיפלער, שהמצרים לא היו טיפשים אלא הם היו עצבניים, ועצבני מאבד את כל שיקול הדעת שלו. וכבר כתב הרמב"ן באיגרתו המפורסמת להתרחק מהכעס כי היא מידה רעה להחטיא בני אדם. כשאדם עצבני אם הוא יתעד את זה בהסרטה והוא יראה את זה אח"כ הוא לא יאמין שזה הוא, הוא יימאס בעיני עצמו, כי פניו נהפכים למראה פני חיה רעה, אצבעותיו וציפורניו נהפכים למראה פני חית טרף ההורסת וקורעת הכל בלי רחמים. והדברים לצערנו ידועים מאוד. והכועס כל מיני גהינום שולטים בו, והוא שוכח את כל תלמודו, ויש לו הרבה מחלות, ובני אדם לא סובלים אותו.. ואין רגזן שלא מתחרט מיד אחרי זה. ומי שמתגבר ולא כועס ה"ה מעביר על מידותיו וזוכה שיעבירו ממנו כל פשעיו, וזוכה לאריכות ימים, ואין אדם שהתחרט פעם בעולם ע"ז שלא כעס. ויש הרבה סיפורים על אנשים שהיו בשעת כעס ועצרו מלכעוס, ובאותה השעה בקשו ישועה לעניין שהוצרכו ונושעו לחלוטין.

(מתוך עלונו של הרב שלמה קולדצקי וארא תשפ"ה)

אי אפשר למלא פחית שתיה עם צינור של מכבי האש...

הגה"צ רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל דיבר עם אברך מבני הקהילה באופקים איך להחדיר אמונה בילדיו. הוא אמר לו שאי אפשר למלא פחית שתיה עם צינור של מכבי האש... צריך לטפטף באופן מדוד, אך עקבי, עד שהפחית מתמלאת. צרחות "געוואלד" ו"אין עוד מלבדו" אינן הדרך לטפטף אמונה בלבבות. איך עושים את זה נכון? על יד ברכות. כבר היום תבוא הביתה ותתחיל להגיד ברכה אחר ברכה מילה במילה בקול רם ובהטעמת המילים. הבית יהפוך להיות מבצר של אמונה, בלי אומר ובלי דברים.

הרב פינקוס סיפר על עצמו שכשהתחיל להקפיד לכוון באמירת מאה ברכות ביום, השתנו לו החיים לגמרי. אני מרגיש קשר עם השם יתברך, כי אני נפגש איתו מדי רבע שעה. אפשר להפוך על-ידי כך לאדם אחר.

מבני-ביתי שמעתי שהסבא רבינו ה'סטיפלער' זצ"ל אמר למישהו עצה טובה לחינוך הילדים, לעשות 'מבצע' כוונה בברכות השחר לכל בני המשפחה. בכל שבוע מתמקדים בברכה אחת מברכות השחר ומסבירים לעצמנו ולילדים מה מונח בה ומברכים אותה בכוונה. הוא היה אומר: "זה מחדיר אמונה ויראת שמים לילדים!"...

(הגה"צ רבי יצחק קולדצקי שליט"א, מתוך 'לעשות רצונך')

הצדיקים הצעירים

המדור שבו תזכו בעוה"ז והשכר הגדול שמור לעתיד לבוא

עוד מספר ילדים שישיבו סביבם החלו להסיח את דעתם מהשיר. המבטים נדדו אל הפרצופים המצחיקים של נפתלי, שהמשיך לגלגל את עיניו בגיחוך.

חיים ויענקי מספרים על לשון הרע ללא לשון

"זה גאונני!" לחש מישוהו, "הוא גם מצחיק וגם צדיק. לא מוציא מלה רעה מהפה. הכל בפרצופיו".

שרוליק שהרגיש פתאום בתנועות המזלזלות, השתתק באמצע המלה "וצאצאינו".

בנצי, שראה את השתיקה הפתאומית, הביט בשרוליק והלב שלו התכווץ. הוא ראה את הכתפים השחוחות של חברו, את הפנים הנפולות ואת המבוכה, את הלב שנסה להתפלל בשירה ונשבר בגלל קריצה אחת מיתרת. בנצי דחף את מרפקו לכוונו של נפתלי המתפרצף לצדו ולחש לו "לשון הרע!!!".

"לשון הרע?!" השיב לו נפתלי בלחישת, "למה זה לשון הרע אם הלשון שלי אפילו לא זזה?" נפתלי הביט בבנצי מחיר, משכנע לגמרי בצדקתו. הרי הוא לא אמר מלה, לא הוציא הברה, אפילו לא לחש משהו מפרש. הכל רק 'בצחוק', בתנועות קטנות, בפרצופים. אבל בנצי לא חיר חזרה. הוא המשיך להביט בשרוליק, שעדיין ישב מכנס בתוך עצמו, כאלו מנסה להעלים. "חשבת שאתה שומר על הלשון", נסה שוב בנצי, "אבל שכחת שהלשון היא רק השליח של הלב. אם הלב מזלזל, הפנים מדברות במקום הפה. לשון הרע אינו חייב להיות בקול. לפעמים, השתיקה רועמת יותר מכל צעקה. כשאדם קורץ בעיניו, מושך בכתפיו או מעקם את פיו בזלזול - הוא מדבר

ביום חמישי בערב, אולם הת"ת היה אפוף בהתרגשות. המנהל ארגן 'משמר' מיוחד לתלמידי הפתות הגבוהות. בסיום 4 שעות של לימוד רצוף בהתלהבות, כלם סדרו את הכסאות למעגל גדול והחלו לשיר שירי התעוררות, כלם הצטרפו לשירה הסוחפת. במרכז ישב שרוליק והצטרף אף הוא לשירה, אבל כשנסה לסלסל בשיר "והערב נא" קולו המתחלף בקע בצרידות ובטוננים לא מדויקים.

נפתלי, שישב מולו, היה הראשון לשים לב לזיופים. בכל פעם ששרוליק "נפל" בטון, נפתלי גלגל עינים בדרמטיות לתקרה. כשהזיוף החמיר, הוא קרץ בלעג לבנצי שישב לצדו. כשרוליק המשיך לשיר בדבקות, נפתלי הביט בבנצי וחיר חיוך עקום, מושך את השפה התחתונה שלו בלעג. הוא הגדיל לעשות ונשף אור ברעש מבין שפתותיו, מנענע בראשו מימין לשמאל כאומר 'אוי ואבוי, מה זה הרעש הזה!...'

הביט בשרוליק והלב שלו התכווץ

עוד מספר ילדים שישיבו סביבם החלו להסיח את דעתם מהשיר. המבטים נדדו אל הפרצופים המצחיקים של נפתלי, נפתלי, מעודד מתשומת הלב, המשיך בהתמדה לגלגל את עיניו בגיחוך.

לשון הרע בשפת הגוף. זה נקרא 'לשון הרע ברמיזה', והנזק שלו גדול לא פחות".

השירה המשיכה, אך משהו באויר השתנה

השירה המשיכה, אך משהו באויר השתנה. נפתלי הרגיש זאת היטב. בפעם הראשונה עלתה בו מחשבה מטרידה: אולי באמת לא צריך מילים כדי לפגוע. אולי יש דרכים אחרות, שקטות יותר, אבל כואבות לא פחות.

אחרי ה'משמר', כשכלם יצאו מהאולם ברעש ובהתרגשות, נפתלי נשאר מאחור לרגע. הוא ראה את שרוליק הולך בצד, ראשו מורכן, לא מצטרף לשיחת החברים. משהו קטן, לחץ לו על הלב, תחושת אי נוחות, הרגשה שהוא חצה גבול בלי לשים לב. באותו ערב, בבית, נזכר נפתלי בדברים של בנצי על שמירת הלשון. הלשון אולי לא זזה, אבל הפרצוף זז. המבט, התנועה, הקריצה - כלם יכולים להפוך לחץ קטן שפוצע לב של חבר.

הוא שחזר בראשו את גלגול העינים, את החיוך העקום, את הנשיפה הרועשת. הוא הבין שזה אסור ממש. בבקר למחרת, למרות אי הנעימות, הוא התגבר ונגש לבקש סליחה מעומק הלב משרוליק, ומאותו יום, אמצ' נפתלי מנהג חדש. בכל פעם שהיתה לו מחשבה לזלזל במישהו - אפילו

בקריצה - הוא היה מכניס את ידיו לפסים ולוקח נשימה עמוקה. הוא למד שהפנים שלנו הם כמו לוח מודעות: אם אתה לא רוצה לתלות עליו מודעה של גנאי, כדאי שתשמור על כל

הפנים במצב של "שמירת הלשון" - כי לפעמים, הפרצוף מדבר הרבה יותר מהלשון.

ועכשו שכלנו מבינים שגם רמזים הם לשון הרע, נשאלת השאלה האם 'לכתב' לשון הרע במכתב, שלא מדברים, ולא משתמשים כלל בשפת הפנים האם גם זה נקרא 'לשון הרע'? תסתכלו בספר 'חפץ חיים' הלכות אסורי לשון הרע כלל א' הלכה ח' וענו לנו, האם גם במכתב, זה נקרא לשון הרע. ואולי גם אתם תזכו בפרס שלנו

התשובה לשאלה בגליון פרשת 'ויחי':

למה קרא בעל המשנה ברוך' וה'חפץ חיים' את שם הספר 'חפץ חיים'?

החפץ חיים בהקדמה כותב: וקראתי את שם הספר הזה בכלל 'חפץ חיים' על שם הכתוב 'מי האיש החפץ חיים וכו' (תהלים לא)

מי זוכה בפרסים?

בגליון פרשת 'ויחי' הבטחנו שובר קניה לספרים בשווי 50 ₪

הזוכה הוא:

ראובן מאיר נויפלד מירושלים - זכה ב 50 ₪

הזוכים מקבלים הודעה טלפונית

לתשומת לבכם: עקב רבוי הפניות ותשובות הקוראים.

כל משפחה נכנסת רק פעם אחת להגרלה. לכן, אם יש כמה בני משפחה המעוניינים להשיב, יש לעשות זאת בשיחה אחת בלבד.

כזה עונים תשובות וזוכים בפרסים

במה זוכים?

זוכים בשובר לקניית ספרים בסך 50 ₪

איך עונים?

מכינים את התשובות לכל השאלות בקצרה מתקשרים למוקד 'על הצדיקים'

073-345-30-95

כל שבוע עד יום שני בשעה 8 בערב

משאירים את שמכם ומס' הטלפון שלכם עונים את התשובות בקול צלול ובהיר

עכשו מתפללים שתזכו

לְסִיּוּמָא דְגַלְיֹנָא

עורך המדור: אלחנן נתן ליכטיג

הדרך להצלחה פתוחה בפניו

מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א:
לחן ולחסד ולרחמים

מו"ר מרן הגר"י אברמסקי זצ"ל היה אומר שהתפילה שאנו מתפללים 'ותתננו היום ובכל יום לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואינו', היא אחת התפילות החשובות ביותר. כי כאשר אדם מוצא חן בעיני הקב"ה, הדרך להצלחה פתוחה בפניו.

השאלה העיקרית הנשאלת בפי כל ברואי עולם, היא כיצד מוצאים חן? מה הוא ה'מרשם' לכך? ומצאתי בחידושי הרי"ם הכותב דברים מופלאים בענין מציאת חן.

הגמרא (סוטה, מז) אומרת 'אמר רבי יוחנן, שלוש חינות הן; חן המקום על יושביו, חן אשה על בעלה וכן מקח על מקחו (לוקחו)'. החידושי הרי"ם מסביר מדוע יש חן בשלושת הדברים הללו, שבכל אחת מהן, קיימת התבטלות והכנעה, והיא היא סיבת החן.

חן אשה על בעלה - משום שהאשה מרגישה שאין לה בעל אחר טוב ממנו, ולכן היא מתבטלת אליו, ועל ידי כך היא נושאת חן בעיניו. חן מקום על יושביו - לפי שהאדם מרגיש שאין לו מקום אחר להתגורר בו, על כן הוא מתבטל אל המקום הזה, ומילא המקום נושא חן בעיניו. חן מקח על לוקחו - אדם הקונה חפץ, מבטל ברגע זה את דעתו אל החפץ, כאילו זה החפץ הטוב ביותר, ועל ידי כך הוא נושא חן בעיניו.

נמצאנו למדים מכך, מוסיף החידושי הרי"ם, כיצד יעלה בידינו למצוא חן גם בעיני הקב"ה. כאשר יבטל האדם את דעתו מפני בוראו, וידע שאין לו מאומה בעולמו מלבד הבורא, אזי אף שהוא אינו הגון וראוי לפי מעשיו, ימצא חן בעיני הקב"ה, ואז גם יקבל האדם ההוא סיוע מלעילא לשפר ולתקן את דרכיו להגיע למצב של צדיק אמיתי.

מציאת חן מביאה לכך שהאדם זוכה לקרבתו של הקב"ה יותר ממה שהיה ראוי לו על פי מעשיו. וזה כאשר הוא מתנהג עם הבריות בצדק וביושר.

(מתוך הספר 'שמחה בבית')

ואם הקב"ה סיבב שתהיה לך הפרעה בתפילה

מרן המשגיח רבי דב יפה זצוק"ל
מה שבזרע העולם רוצה ממך כעת!

שאלתי את מרן המשגיח: יש לפעמים שאחד המתפללים הסמוכים אלי מגביה את קולו וזה מפריע לי להתרכז, מה העצה לכך? תוכן התשובה היתה: ראשית, אם מتركזים היטב בתפילה עצמה זה מקל קצת. אך צריך לדעת: יהודי צריך לדעת מה ה' רוצה מאיתי עכשיו, במצב הנוכחי, ואם הקב"ה סיבב את המציאות שתהיה לך הפרעה בתפילה, סימן שתפקידך להשתדל להתפלל דוקא מתוך אותה הפרעה, עד כמה שניתן - וזוהי התפילה שבזרע העולם כעת רוצה ממך!

טוב גם שתחשוב, ברוך ה' שהוא מתפלל בהתלהבות ובדביקות, ויש להקב"ה הרבה נחת ממנו.

(מתוך עבודת הימים הנוראים)

במשנתו של מרן המשגיח רבי דב יפה זצוק"ל)

כל רגע מעיר לו, נותן דחיפה, אפילו באמצע שמונה-עשרה.

הגה"צ רבי משה מזרק זצ"ל
הלב צריך להתחבר לתפילה

רבי משה הבהיר להורים רבים, שיותר מכל 'חינוך' - המושג תפילה נתפס אצל הילד כפי היחס של הוריו לתפילה. לא לחינם היא קרויה "עבודה שבלב"; הלב צריך להתחבר לעבודת התפילה. ובשביל כך חובה שלב ההורים יהיה קשור לעולם התפילה.

לא תעזרנה הערות ולא יועילו תביעות מהילד בנושא של תפילה. הוא לא מסוגל להשיג טעם בדבר ולהתחבר לענין בגילו, וכאשר תובעים ממנו ומתעמתים אתו בנושא עלולים להשיג תוצאה בלתי-רצויה לחלוטין. תחת אהבה לתפילה יכנס בליבו ההיפך רחמנא-ליצלן. הנזק יכול להישאר לאורך ימים ושנים ח"ו.

האדמו"ר הגאון הקדוש בעל ה'שפע חיים' מצאנו-קלויזנבורג זצ"ל אמר: הראיתם פעם יהודי קפדן המכריח את בנו להתפלל ולהסתכל בסידור? כל רגע מעיר לו, נותן דחיפה, מכה, אפילו באמצע שמונה-עשרה. ממש נפלא. מצד שני רואים הורים המתפללים בדביקות, מכוסים בטליתות, והילדים בחוץ משתובבים, ואף אחד לא מסתכל לעברם. וראה זה פלא: הילדים לאבות מהסוג הראשון בגיל חמש-עשרה שונאים לבוא לבית-הכנסת ובקושי מתפללים, ואילו הילדים לאבות מהסוג השני עומדים ליד הוריהם ומתפללים בדבקות עצומה. היתכן?! איך נהיה הדבר הזה? פשוט מאד: הילדים מחקים את ההורים. הילד הזה ראה שאביו דוחף וצועק אפילו באמצע שמונה-עשרה, נחקק בו רושם של זלזול בתפילה. אך בן שרואה את אביו מתפלל בדביקות הוא מחקה אותו, כשהוא גדל מתפלל בדביקות כאביו.

ופעם התבטא רבי משה בחריפות: "להעיר לילד במהלך התפילה בגערה המוכרת: נו, נו, נו, - על חולמנות, התעסקות בדברים אחרים וכיוצא בזה, הרי זה כעין רציחה. כי בכך המחנך גורם לו לאבד את החשק לתפילה, ובעצם גוזל ממנו את הדבר החיוני הנצרך ביותר לאדם בחייו, התפילה..."

(מתוך הספר 'לדמותו של מחנך')